

LUT School of Business and Management

Kauppätieteiden kandidaatintutkielma

Talousjohtaminen

Virtuaalivaluuttojen verotus ja kirjanpitokäytännöt

The taxation and accounting practices of cryptocurrencies

13.5.2018

Tekijä: Nicko Kontio

Ohjaaja: Helena Sjögren

TIIVISTELMÄ

Tekijä:	Nicko Kontio
Tutkielman nimi:	Virtuaalivaluuttojen verotus ja kirjanpitokäytännöt
Akateeminen yksikkö:	School of Business and Management
Koulutusohjelma:	Kauppatiede / Talousjohtaminen
Vuosi:	2018
Ohjaaja:	Helena Sjögren
Hakusanat:	virtuaalivaluutat, bitcoin, louhinta, verotus, kirjanpito

Virtuaalivaluuttojen lukumäärä ja markkina-arvo ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosina, joka on myös herättänyt viranomaisten kiinnostuksen niitä kohtaan. Tässä kandidaatin tutkielmassa käsitellään virtuaalivaluuttoihin liittyvää verotusta ja kirjanpitokäytäntöjä erilaisessa suomalaisessa osakeyhtiömuotoisessa liiketoiminnassa.

Työssä painopisteinä ovat elinkeinoverotuksen ja kirjanpitokäytäntöjen tarkastelu oikeusdogmaattisesta näkökulmasta varsinaisen liiketoiminnan osalta. Tarkasteluun sisällytetään myös yrityksen muun toiminnan tulolähteen, eli henkilökohtaisen tulolähteen Tuloverolakiin pohjautuvaa verotusta ja kirjanpitoa. Tuloverolain osalta tarkasteluun sisältyy myös luonnollisia henkilöitä koskevan sääntelyn ja käytäntöjen tarkastelua. Tutkimuksen tavoitteena on selventää virtuaalivaluuttojen verotusta ja kirjanpito- sekä tilinpäätösmenettelyitä. Tähän pyritään tarkastelemalla myös oikeuskäytäntöä, sekä Verohallinnolle että virtuaalivaluuttojen parissa toimiville yrityksille kohdistettujen kyselyhaastattelujen avulla.

Työ on toteutettu oikeusdogmaattisesta näkökulmasta, painottuen lainopilliseen tarkasteluun. Tavoitteena on yhdistää olemassa olevaa virtuaalivaluuttoja koskevaa lainsäädäntöä yhdeksi selkeämmäksi kokonaisuudeksi, jossa on keskeisiltä osin käsitelty olennaiset sääntelylliset suuntaviivat virtuaalivaluuttojen hyödyntämisestä

liiketoiminnassa. Tutkimus tähtää lisätiedon tuottamiseen, sillä tällä hetkellä Suomen verolainsäädäntö, viranomaisohjeistus- ja käytännöt ovat jokseenkin puutteellisia, sekä osin myös ristiriidassa keskenään.

ABSTRACT

Author: Nicko Kontio

Title: Virtuaalivaluuttojen verotus ja kirjanpitokäytännöt

School: School of Business and Management

Degree program: Business Administration / Financial Management

Year: 2018

Supervisor: Helena Sjögren

Keywords: cryptocurrencies, bitcoin, mining, taxation, accounting,

The number and the market capitalization of cryptocurrencies have increased significantly in the past few years, which has led to increased interest from different authorities towards them. This bachelors thesis covers the taxation and accounting measures of Finnish limited liability companies utilizing cryptocurrencies.

The focal point of this study is to examine the Finnish business tax act and accounting measures from a legal-dogmatic perspective regarding actual business income. The examination also includes a look at the handling of other than the actual business's income source i.e. the personal income source, in which the taxation is based on the Finnish Tax Act. This examination includes the taxation practices of private individuals. The goal of this study is to clarify the taxation, accounting and the making of financial statements regarding cryptocurrencies. To reach this an examination of legal cases and a tailored questionnaire to the Finnish Tax Authority and businesses is sent.

This study is done from a legal-dogmatic perspective, especially on a juridical basis. The aim is to gather current legislation regarding cryptocurrencies to clarify the legal outlines of the implementation of cryptocurrencies in business. This study is aimed at providing additional information regarding the subject, because at the moment the Finnish tax law, the guidelines and practices of authorities on cryptocurrencies are somewhat imperfect, and partly even contradictory.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelmat.....	3
1.2 Tutkimuksen rajaus ja teoreettinen viitekehys.....	4
1.3 Tutkimusmenetelmä ja -aineisto	6
2 Mikä on virtuaalivaluutta ja lohkoketju?	7
2.1 Lohkoketjun toimintaperiaate	8
2.2 Louhinta.....	10
2.3 Virtuaalivaluuttojen yleistymiseen vaikuttavat tekijät.....	11
2.3.1 Vertaisvaluuttojen käyttötarkoituksista	13
3. Verojärjestelmän perusteet Suomessa.....	15
3.1 Verotuksen kirjanpitosidonnaisuus.....	16
3.2 Elinkeinoverotuksen yleisiä periaatteita	17
3.3 Tulojen veronalaisuus	19
3.4 Arvonlisävero	21
3.5 Jaksotukset ja arvostukset	22
4. TVL:n ja henkilöverotuksen virtuaalivaluuttoihin liittyviä erityispiirteitä.....	22
5. Empiriaa virtuaalivaluutoista.....	25
5.1 Kyselyaineiston kuvailu	26
5.2. Yrityskyselyn tulosten analysointi.....	27
5.3 Verohallinnon vastausten analysointi	29
5.4. Sovellutukset yritys esimerkein havainnollistaen	33
6. Yhteenveto ja johtopäätökset.....	39
Lähdeluettelo.....	42
Liitteet	47

LIITTEET

1. Kyselylomake Konsensus ry:n jäsenyrityksille

2. Sähköpostihaastattelu Verohallinnolle

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Global Charts Total Market Capitalization

Kuvio 2. Transactions

Kuvio 3. Block structure

Kuvio 4. Maksamisen ekosysteemi

Kuvio 5. Tulolähteiden keskeisiä kriteereitä

TAULUKOT

Taulukko 1. Virtuaalivaluuttoihin liittyvää kirjallisuutta

Taulukko 2. Oikeuskirjallisuus

Lyhenteet

AVL Arvonlisäverolaki

EVL Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360

PerVerL Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378

TVL Tuloverolaki 30.12.1992/1535

HE Hallituksen esitys

KVL Keskusverolautakunta

KPL Kirjanpitolaki 13.12.1997/1336

KHO Korkein hallinto-oikeus

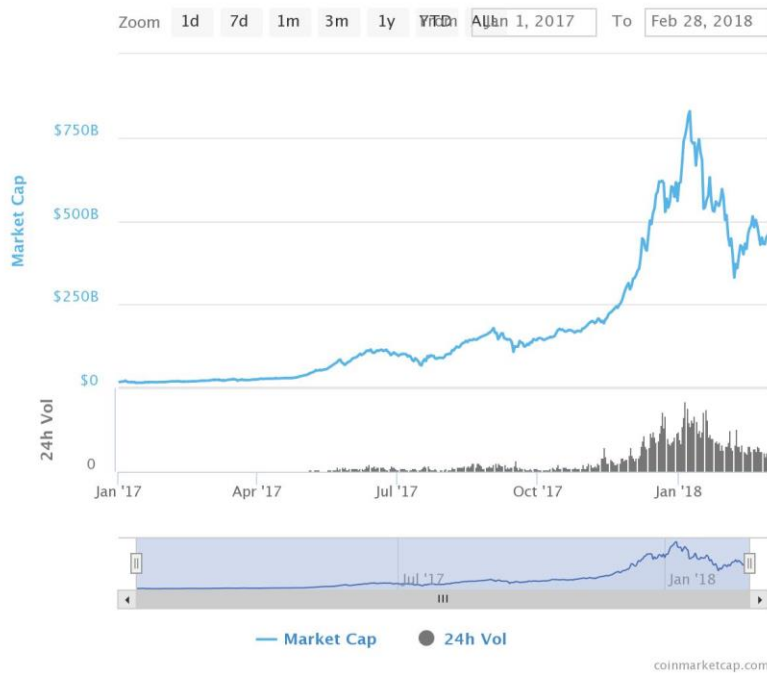
KTM Kauppa- ja teollisuusministeriö

VML Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558

1. Johdanto

Krypto- tai toisin sanoen virtuaalivaluutat ovat olleet viime vuosina yhä enemmän uutisotsikoissa, osaltaan nopean arvonnousun, että erittäin korkean volatiliiteetin johdosta. Myös vertaisvaluutoilla eri projektien rahoitusta varten järjestettävien antien määrä on kasvanut eksponentiaalisesti. Virtuaalisten antien arvo on kasvanut äkillisesti yli 870% edellisen vuoden aikana 10 miljardista eurosta noin 100 miljardiin (Shin 2017). Ensimmäinen laajamittainen ja käytössä oleva valuutta Bitcoin sai alkunsa vuonna 2009, kun vuotta aikaisemmin anonyymillä aliaksen Satoshi Nakamoto nimellä julkaistiin akateemiseen tyyliin kirjoitettu teksti *Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System*.

Tämän kandidaatin tutkielman aiheena on virtuaalivaluuttojen verotus ja käsittely kirjanpidossa. Aiheen valikoitumista edesauttoi ilmiön ajankohtaisuus, nopea laajeneminen, sekä kovan kasvun herättämä mielenkiinto olemassa olevaan lainsäädäntöön. Ilmiön kasvua havainnollistaa virtuaalivaluuttojen yhteenlaskettu markkina-arvo, joka on kasvanut vuoden 2017 tammikuusta vuoden 2018 helmikuun loppuun 17,7 miljardista Yhdysvaltain dollarista noin 500 miljardiin, eli se on yli 25-kertaistunut reilussa vuodessa (Kuvio 1). Markkinan valtava kasvu on herättänyt eri maiden lainsäätäjät ja viranomaiset toimiin veronkannon varmistamiseksi. Tutkielmassa käsitellään hieman virtuaalivaluuttamarkkinoita kokonaisuutena, ei pelkästään yksittäistä valuuttaa, kuten markkinoiden tällä hetkellä suurinta valuuttaa Bitcoinia, koska uusia valuuttoja ilmestyy jatkuvasti ja markkinaosuudet ovat tasaantumassa. Kuten tutkijat ElBahrawy, Alessandretti, Kandler, Pastor-Satorras ja Baronchelli (2017) tutkimuksessaan havaitsivat, on markkinoiden kokonaiskapitalisaatio siirtynyt vuonna 2016 eksponentiaalisen kasvun tielle, samalla kuin Bitcoinin markkinaosuus on laskenut tasaisesti.

Kuvio 1. Global Charts Total Market Capitalization (Coinmarketcap 2018)

Aihetta tutkitaan oikeusdogmaattisesta, eli lainopillisesta näkökulmasta, johon sisältyy myös oikeusvertailevaa otetta. Fokuksena on keskittyä henkilöverotuksen sijaan enemmän elinkeinoverotukseen. Käsittelyssä on aluksi elinkeinotoiminnan verottamista säätelevä Laki elinkeinotulon verottamisesta (1968/360), jäljempänä EVL. Myöhemmin pureudutaan tuloverolakiin (jäljempänä TVL), jossa yleisesti verovelvollinen voi olla verovuonna Suomessa asunut henkilö, kotimainen yhteisö, yhteisetuus ja kuolinpesä täältä ja muualta saamastaan tulosta (TVL 9 § 1 momentti). Tämän lisäksi pyrkimys on selvittää ajankohtaisia oikeuskäytäntöjä, kuten korkeimman hallinto-oikeuden tekemiä vuosikirjapäätöksiä, sekä kirjanpitolausunkunnan ja keskusverolausunkunnan lausuntoja ja ennakkopäätöksiä aiheesta. Käytäntöön säädökset ja ennakkotapaukset siirtyvät, kun verottaja tekee vero-ohjeet ja tulkinnat näiden pohjalta, sekä valvoo niiden täytäntöönpanoa. Tarkastelussa on virtuaalivaluuttoihin liittyviä verottajan tulkintoja, ja niiden perusteita, jotta mahdolliset ristiriitaisuudet tulisivat ilmi.

Teoriaosuudessa läpikäydään hieman virtuaalisen valuutan synnyn historiaa, bitcoinin ja lohkoketjun teknisiä ominaisuuksia ja toimintaperiaatteita, sekä teoriaa maksuvälineiden infrastruktuurista. Sen jälkeen tarkastelussa siirrytään verotusta ja

kirjanpitoa ohjaavan normiston, sekä järjestelmän taustalla olevien periaatteiden läpikäyntiin.

Empiriaosiossa läpikäydään konseptuaalisesti virtuaalivaluuttojen erilaisia hyödyntämismahdollisuuksia liiketoiminnassa, ja niiden erilaisia vero- ja kirjanpitomenettelyjä. Lisäksi pyrkimys on vertailla lainsäädäntöä keskenään, ja arvioimaan, olisiko hyväksi havaittuja käytäntöjä mahdollista hyödyntää TVL:n ja EVL:n välillä. Empiriaosion haastattelujen tarkoituksena on tuoda ajankohtaista lisäarvoa virtuaalivaluuttojen parissa yritystoimintaa harjoittavien yrittäjien kokemuksista, sekä saamaan myös verottajalta selvyyttä nykyisille käytännöille. Lopuksi arvioidaan saatuja vastauksia, ja pohditaan, minkälaisia potentiaalisia toimia toimintaympäristön parantamiseksi voitaisiin tehdä.

1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelmat

Virtuaalivaluuttojen hyödyntämismahdollisuuksien vero- ja kirjanpitoa elinkeinotoiminnassa ovat tutkielman keskiössä. Tarkoituksena on selventää erilaisen elinkeinotoiminnan verokohtelua ja sen perusteita. Pyrkimys on tuoda olemassa olevaa tietoa jäsennetymmin yhdeksi kokonaisuudeksi, jotta virtuaalivaluuttojen parissa toimivan sijoittajan tai yrittäjän olisi helpompaa ennakoita omien toimien vaikutuksia. Tarkasteluun sisältyy mahdollisia nykylainsäädännön aukkoja, valvonnan haasteita, sekä selvitys siitä, onko kenties tulevia muutoksia verokohteluun tulossa.

Tutkielman pääongelma on siis virtuaalivaluuttojen verokohtelu, jossa keskeisenä ongelmana vaikuttaa olevan niiden luokittelu tuloverotuksessa. Niitä ei rinnasteta tavanomaisiin valuuttoihin, arvopapereihin tai muuhun tavanomaiseen omaisuuteen, joten ne määritellään verotettavaksi muuna pääomatulona, ei luovutuksena, kuten edellä mainittua omaisuutta. Täten esimerkiksi yksityishenkilön tai yrityksen varsinaiseen liiketoimintaan kuulumattomassa kaupankäynnissä ei myyntitappioita voi vähentää arvopapereiden tavoin tuloverotuksessa. Elinkeinoverolain tapauksessa tavoite on selvittää varsinaisen liiketoiminnan verotuksen kannalta oleellisia seikkoja, sekä selventää kirjanpito- ja tilinpäätösmenettelyitä.

Tutkimuskysymys: Millä perustein virtuaalivaluuttojen verotus toteutetaan?

Tutkielman alaongelmana on virtuaalivaluuttojen verotukseen liittyvien mahdollisten lainsäädännön aukkojen selvittäminen, sekä verotuksen valvontaan liittyvien haasteiden arviointi. Verotuksessa virtuaalivaluuttoja rinnastetaan CFD-sopimukseen, eli hinnanerosopimukseen, jossa kaksi osapuolta sopii jollekin kohde-etuudelle hinnan tulevaisuudessa. Tuleva mahdollinen erotus on tällöin sijoittajan tuottoa tai tappiota. Kyseinen tulkinta vaikuttaa hieman epäloogiselta, koska tavanomaisessa CFD-sopimuksessa ei luovuteta tai vastaanoteta kohde-etuutena olevaa hyödykettä, vaan pelkästään spekuloidaan sen tulevia hinnanmuutoksia. Lisäksi Verohallinnon virtuaalivaluuttojen vero-ohjeessa (A83/200/2013) mainitaan julkisten markkinapaikkojen puute, josta seuraa, että kun kaupan ehtoja ei verottajan näkemyksen mukaan määritellä markkinapaikan ehdoissa, niin ne käsitellään kahden välisenä sopimuksena. Tätä tulee tarkastella tarkemmin, jotta on mahdollista ymmärtää tästä mahdollisesti kumpuavia manipulointimahdollisuuksia mitä tulee hinnan määrittämiseen.

Alatutkimuskysymys 1: Millä tavoin määritellään julkinen markkinapaikka, ja olisiko virtuaalivaluuttoja edes teoriassa mahdollista ottaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi?

Alatutkimuskysymys 2: Millä tavoin viranomaiset perustelevat tulkintaansa virtuaalivaluuttojen taloudellisesta luonteesta?

1.2 Tutkimuksen rajaus ja teoreettinen viitekehys

Tämä kandidaatin tutkielma on rajattu koskemaan lähinnä suomalaista lainsäädäntöympäristöä 2010-luvulla. Elinkeinoverotusta käydään läpi painopisteenä suomalaista kirjanpitolakia noudattavat listaamattomat osakeyhtiöt. Mahdollisia yksityistaloutta koskevia tuloverosäännöksiä otetaan mukaan kattavamman vertailevan arvioinnin ja ongelmakohtien paremman hahmottamisen takia. Tutkielma on rajattu koskemaan Suomea, jotta tutkimuksen fokus pysyisi riittävänä ja tämän pohjalta relevanttien johtopäätösten teko olisi selkeämpää.

Kryptovaluuttoja on tarkasteltu kirjallisuudessa viime vuosina, lähinnä tietojenkäsittelytieteen näkökulmasta. Tarkastelu talous- ja oikeustieteellisestä näkökulmasta lienee yleistymässä, johtuen ilmiön laajuuden kasvusta. Teoreettisen viitekehyksen keskiössä on verotusta ja kirjanpitoa ohjaava normisto. Teoriakatsauksessa käydään lisäksi pintapuolisella tasolla sähköisen rahan historiaa ja hieman tarkemmin maksuvälineiden teoriaa, sekä kryptovaluuttojen teknisiä perusteita. Taulukossa 1. on listattu tutkielmassa käytettyjä keskeisiä ja ajankohtaisia virtuaalivaluuttoihin liittyviä kirjallisuuslähteitä. Mainittuihin lähteisiin sisältyy suurelta osin eri tutkimuksia. Nämä lähteet ovat pääosin vuosilta 2015-2017, mutta joitakin virtuaalivaluuttojen teknisiin ominaisuuksiin liittyviä yksityiskohtia on tutkielmassa pyritty selittämään myös vanhemman kirjallisuuden avulla.

Taulukko 1. Virtuaalivaluuttoihin liittyvää kirjallisuutta

Kirjoittanut	Teoksen nimi
Antonopoulos (2015)	Mastering Bitcoin
Ankalkoti & Santosh (2017)	A relative study on Bitcoin mining
Baur, Hong, Lee (2017)	Bitcoin: a medium of exchange or speculative assets?
Burniske & White (2017)	Bitcoin: ringing the bell for a new asset class
ElBahrawya et al. (2017)	Evolutionary dynamics of the cryptocurrency market
Hileman & Rauchs (2017)	Global cryptocurrency benchmarking study
Pazmino & Rodrigues (2015)	Simply dividing a Bitcoin network node may reduce transaction verification time
Swan (2015)	Blockchain: blueprint for a new economy

Taulukossa 2. on listattu tutkielman olennaisia oikeudellisia kirjallisuuslähteitä. Tähän on listattu varsinaisten velvoittavien ja heikosti velvoittavien oikeuslähteiden, kuten lakien ja tuomioistuinratkaisujen tueksi niin kutsuttuja sallittuja oikeuslähteitä. Sallittuja oikeuslähteitä ovat esimerkiksi oikeustiede ja reaaliset argumentit (Aarnio 1982, 96). Reaalisten argumenttien tapauksessa huomio kiinnitetään oikeudellisen tulkinnan

tavoitteisiin ja niihin seurauksiin, joita tietyn tulkintavaihtoehdon valinnasta voi aiheutua (Aarnio 1989, 218). Taulukon 2. kirjallisuus on osin hyvinkin soveltavaa ja käytännönläheistä, joka mahdollistaa luontevamman siirtymän sääntelystä myöhemmässä luvussa käsiteltäviin käytännön sovellutuksiin.

Taulukko 2. Oikeuskirjallisuus

Kirjoittanut	Teoksen nimi
Andersson & Penttilä (2014)	Elinkeinoverolain kommentaari
Collin et. al (2017)	Elinkeinoverotus 2017
Kukkonen & Walden (2015)	Elinkeinoverolaki käytännössä
Niskakangas (2014)	Johdatus Suomen verojärjestelmään

1.3 Tutkimusmenetelmä ja -aineisto

Tutkimusmenetelmänä on oikeusdogmaattinen tarkastelu, jossa pyritään tekemään katsaus lainsäädäntöön ja käytäntöihin, joiden avulla vastataan tutkimuskysymyksiin. Oikeudelliseen tarkasteluun pohjautuvana työnä on metodien valinta rakentunut työn edetessä, joka ei oikeudellisessa tarkastelussa ole ollenkaan harvinaista. Oikeustiede on esimerkiksi Kankaan (1997) mukaan mielen ja kielen tiede, jolle on ominaista joustava monimetodisuus, jossa tutkimusmenetelmä ei ole lopullisesti lyöty lukkoon tutkimusta aloittaessa (Häyhä, 1997, 91). Tutkimusmetodien valintaan vaikutti osaltaan tutkielman aiheen vähäinen käsittely talous- ja oikeustieteellisestä näkökulmasta, sekä tuoreen empiirisen tiedon puute.

Tutkielmassa on hyödynnetty mahdollisuuksien mukaan monipuolista ja ajankohtaista kirjallisuutta, kuten oikeudelliset verkkolähteet, verotukseen liittyvät e-kirjat, korkeimman hallinto-oikeuden päätökset, kirjanpitolautakunnan kannanotot, sekä virtuaalivaluuttoihin keskittyvät tutkimukset ja lehtiartikkelit. Taulukossa 1.

Empiriaosuudessa aineistoa kerätään haastattelemalla kahta virtuaalivaluuttojen parissa toimivaa yritystä, sekä tietenkin Verohallintoa. Yritysten kyselyt on toteutettu puoli strukturoituina kyselyhaastatteluina, verkon välityksellä. Kysymyslomakkeen

linkki lähetettiin Konsensus Ry:n facebook ryhmään 20.3.2018. Facebook ryhmässä on noin 300 jäsentä, joista yritysten lukumäärän osuus ei ole tiedossa. Nämä vastaukset koottiin 3.3.2018. Verohallinnolle lähetettiin rajaavat haastattelukysymykset sähköpostitse 22.3.2018 ja vastaukset saatiin 6.4.2018.

Puolistrukturoidut haastattelukysymykset sopivat tilanteisiin, joissa on päätetty haluttavan tietoa juuri tietyistä asioista, eikä haastateltaville näin ollen haluta tai ole tarpeellista antaa kovin suuria vapauksia haastattelutilanteessa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka. 2006). Metodien valintaan vaikutti vahvasti vähäinen ajankohtaisen empirian määrä mitä tulee virtuaalivaluuttojen hyödyntämiseen yritystoiminnassa. Tarve oli saada ajankohtaista tietoa alalla toimivien yrittäjien kohtaamista haasteista, joten heille kohdistetun anonyymien puolistrukturoidun kyselyn tarkoituksena on tarjota matala kynnyksellä tuoda ilmi koettuja ongelmia.

2 Mikä on virtuaalivaluutta ja lohkoketju?

Sähköisen rahan konseptin keksijänä pidetään David Chaumia, jonka julkaisu *Blind signatures for untraceable payments (1982)* oli ensimmäinen kuvaus modernista sähköisestä valuutasta. Chaum loi ecash-valuutallaan teknisen perustan anonyymille, kryptografiaa hyödyntävälle, ilman kolmatta osapuolta toimivalle virtuaalirahalle. Kryptografian perustarkoitus on mahdollistaa kahden ihmisen, yleensä esimerkkinä käytetyn Alicen ja Bobin välinen tiedonvaihto salaamatonta kanavaa käyttäen, ilman että ylimääräinen osapuoli, Oscar, kykenee ymmärtämään sisältöä (Stinson 2006, 1).

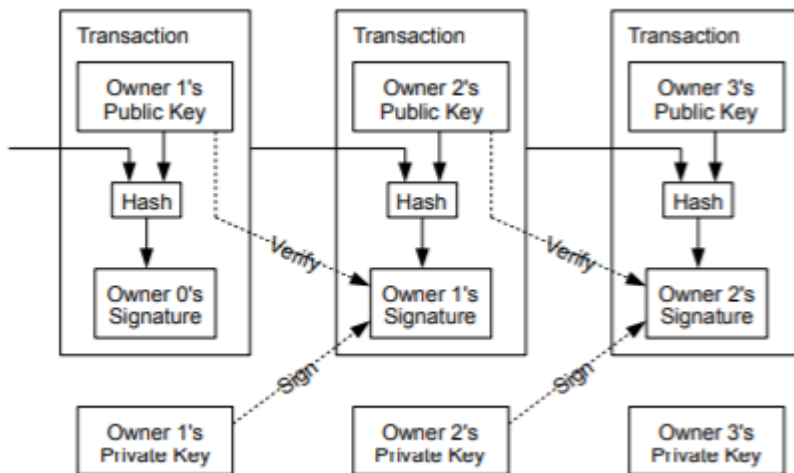
Ensimmäisen sukupolven virtuaalivaluutta Bitcoin sai alkunsa vuonna 2008 aliaksella Satoshi Nakamoto toimivan ohjelmoijan aloitteesta. Nakamoto julkaisi tuolloin akateemiseen tyyliin kirjoitetun teoksensa *Bitcoin: A Peer-To-Peer Electronic Cash System*, jossa kuvataan vertaisverkon voimin toimivan valuutan teknologiaa sekä sääntöjä. Vuotta myöhemmin bitcoinin avoimeen lähdekoodiin pohjautuva ohjelmisto julkaistiin, ja tällöin varsinainen virtuaalivaluutta sai konkreettisesti alkunsa.

Bitcoin on kokoelma teorioita ja teknologiaa, jotka muodostavat digitaaliselle rahalle pohjan. Valuuttayksikkö bitcoinia käytetään arvon säilyttämiseen ja arvon välittämiseen Bitcoin verkossa käyttäjien kesken. Käyttäjät kommunikoivat toistensa kanssa hyödyntäen bitcoin protokollaa pääosin internetin välityksellä. Tätä avoimen lähdekoodin ohjelmistoa voidaan käyttää laajasti tietokoneilla ja älypuhelimilla, tehden teknologiasta helposti saatavilla olevan. (Antonopoulos 2015).

Virtuaalivaluuttojen pohjana oleva lohkoketjuteknologia on keskeinen käsite, jota on syytä hieman ymmärtää, jotta ymmärtää kryptovaluuttojen keskeisen eron perinteisiin valuuttoihin nähden. Lohkoketju on julkinen tilikirja kaikista tehdyistä Bitcoin transaktioista, ja se kasvaa jatkuvasti lohkojen louniessa lohkoja kymmenen minuutin välein (Swan 2015, 10). Bitcoinin (markkina-arvo on 134 miljardia dollaria) lisäksi markkinoille on ilmaantunut satoja muitakin kryptovaluuttoja, joissa voi olla teknisiä eroja, jotka vaikuttavat muun muassa tarjonnan kasvuun, transaktioiden varmentamiseen tai lohkojen louninnan vaatiman ajan ja energian määrään. Transaktiovolyymiltään ja markkina-arvoltaan kaksi seuraavaksi suurinta valuuttoa ovat järjestyksessä Ethereum ja Ripple, joiden markkina-arvot ovat 45 ja 22 miljardia Yhdysvaltain dollaria.

2.1 Lohkoketjun toimintaperiaate

Virtuaalivaluutalla voi periaatteessa tehdä kaikkia samoja asioita kuin perinteisilläkin valuutoilla, mukaan lukien hyödykkeiden oston ja myynnin, mutta mitään varsinaista fyysistä tai edes digitaalista "kolikkoa" ei ole, vaan kyse on transaktiossa lähettäjältä vastaanottajalle koodin perusteella siirtyvää arvoa tai tietoa, jonka verkoston muut jäsenet varmentavat oikeaksi. Jotta arvoa on mahdollista siirtää tarkasti yksilöidylle vastaanottajalle varmennetusti, on tätä varten oltava osoitejärjestelmä. Bitcoinin tapauksessa osoitejärjestelmä pohjautuu julkisiin avaimiin (public key) ja yksilöiden tallessa pitämiin avaimiin (private key), jossa transaktiot tapahtuvat omistajan allekirjoittaessa digitaalisesti tiivisteen (hash), jossa on edellisen transaktion tiedot, sekä vastaanottajan julkinen avain (Kuvio 2).

Kuvio 2. Transactions (Nakamoto 2008)

Kuviossa 3 on havainnollistettu lohkoketjun rakennetta sen sisältämien tietojen avulla, eli se on hajautetusti varmennettu "tietoketju", jossa kullakin loholla on oltava oma viite (index), aikaleima (timestamp), dataa, sekä oma että edellisen lohkon tiiviste (hash). Osa verkostoon liitetyistä laitteista muodostaa niin kutsutun solmukohdan (node), jotka toimivat transaktioiden varmistajana. Node-tietokoneet muodostavat Bitcoinin selkärangan, eli näihin tietokoneisiin on ladattu kaikki lohkoketjun transaktiot. Nämä verkoston tietokoneet sisältävät kaikki täsmälleen saman informaation, joten ne takaavat järjestelmän vakauden (Pazmiño & Rodrigues 2015, 17).

Kuvio 3. Block structure (Hartikka, 2017)

2.2 Louhinta

Lohkoketjun laajeneminen ja transaktioiden validointi vaativat toimintaa, jota kutsutaan *louhimiseksi* (*mining*), joka tarkoittaa tässä kontekstissa monimutkaisten matemaattisten ongelmien ratkaisua tietokoneiden prosessointitehoa hyödyntäen. Tämän louhinnan ja nodejen yhdistelmä on järjestelmän luotettavuuden kannalta keskeinen. Louhinta ehkäisee myös vilpilliset transaktiot, eli sellaiset, joissa samaa määrää bitcoinia yritettäisiin käyttää kerralla useammin (*double spend*) (mukaillen Antonopoulos 2015, 175). Tämä lohkoketjun validointimenetelmä pohjautuu niin kutsuttuun *proof of work*-periaatteeseen, joka perustuu siihen, että uusia lohkoja pyrkii samaan aikaan luomaan kaikki verkostoon liittyneet louhijat, jotka kilpailevat seuraavan lohkon luomisesta. Louhijan motiivina on louhintapalkkio, joka pienenee aina puoleen 210 tuhannen lohkon, tai noin neljän vuoden välein, kunnes kierrossa olevien Bitcoinien määrä saavuttaa täyden 21 miljoonan kappaleen. Louhintapalkkio on tällä hetkellä 12,5 Bitcoinia. Bitcoinin tämänhetkisellä 27.2.2018 kurssilla 8668 euroa (Coindesk 2018) louhintapalkkio on yli 108 000 euroa. Palkkion saaminen on kuitenkin erittäin vaikeaa, koska siitä kilpailee valtava määrä louhijoita, ja esimerkiksi osalla erikoistuneista yrityksistä on käytössään valtava määrä laskentatehoa, jolla kasvattaa ratkaisun todennäköisyyttä. Tällä hetkellä 90 prosenttia lohkoista louhii tunnetut louhintayhteenliittymät ja yksityishenkilöt varanto- eli pooling-palveluiden kautta, joten merkittävä yhteenliittymien yhdistyminen voisi mahdollistaa verkoston kontrollin keskittymisen (Ankalkoti & Santhosh 2017, 1760).

Jokaisella louhintayksiköllä on kiinteä määrä uponneita kustannuksia, johtuen laitteiston hankinnan aiheuttamista kuluista. Lisäksi jatkuvana muuttuvana kustannuksena on sähkönkulutus, jonka aiheuttaa hash-tiivisteet, ja josta aiheutuu tavanomaisen valuutan määräisiä kustannuksia louhijalle (Hayes 2015, 11).

Louhinnasta aiheutuvat kustannukset voivat muuttua verkoston käytössä olevan laskentatehon mukaan - mitä enemmän tehoa kunkin verkoston käytössä on, sitä vaikeammaksi järjestelmä säätelee matemaattisten pulmien tasoksi, jotta esimerkiksi Bitcoinin asetettu tarjonnan kasvu pysyy suunnitelman mukaisena.

Tällä hetkellä suosiota kasvattaa lohkoketjun validointimenetelmä, jonka nimi on proof of stake (PoS), jossa ketjun transaktioiden oikeellisuuden varmistavat sellaiset verkoston jäsenet, joilla on vähintään asetettujen raja-arvojen mukainen määrä tiettyä virtuaalivaluutusta, joka luo heille oikeuden toimia varmistajina. PoS on vaihtoehtoinen menetelmä Nakamoton konsensusmekanismille, ja siinä transaktion varmistavan node-tietokoneen valinta perustuu kyseisen valuutan omistumäärään (Xu, Weber, Staples, Zhu, Bosch, Bass, Pautasso ja Rimba 2017, 249). Tämän menetelmän etuna on huomattavasti alhaisemmat kustannukset niin sähkönkulutuksen kuin vaadittavan kalustonkin osalta, koska laskentatehoa ei käytetä PoW-menetelmän tapaan monimutkaisten pulmien ratkaisuun, vaan pelkästään lohkoketjussa tapahtuvien transaktioiden oikeellisuuden varmistamiseen. Validoinnin korvauksena voidaan maksaa kunkin valuutan kohdalla erikseen määriteltävä transaktiokorvaus, jota maksetaan valuuttaomistukselle. Järjestelmän luotettavuuteen pyritään siis asettamalla valuuttaomistukset ikään kuin pantiksi tietojen oikeellisuudesta. Validoinnin todennäköisyys kasvaa omistuksen mukaan, eli eniten riskiä kantavat varmentavat todennäköisimmin ja saavat täten eniten transaktiokorvauksia. Toisin sanoen tilanne muistuttaa hieman osakkeille maksettavia osinkoja – mitä enemmän omistaa, sitä suurempaan osinkoon on oikeutettu. Mielenkiintoista onkin nähdä, millä tavoin louhintaa ja transaktioiden varmennusta eri tavoin harjoittavia toimijoita verotetaan.

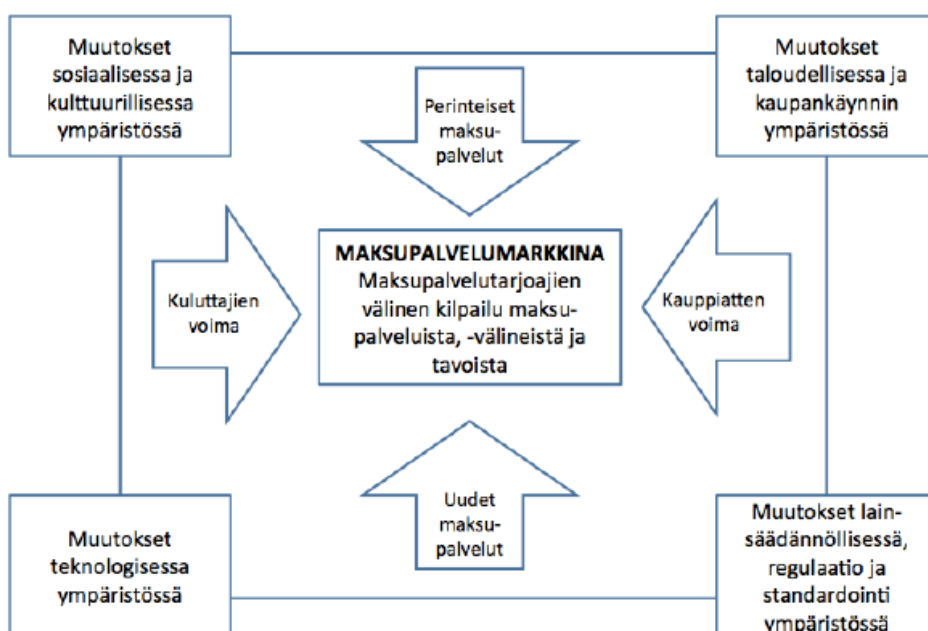
2.3 Virtuaalivaluuttojen yleistymiseen vaikuttavat tekijät

Vaihdannan väline vaatii menestyäkseen sen ympärille rakennetun ekosysteemin, jonka avulla vaihdantaa on helpompaa harjoittaa. Kaksitasoinen kuvio 3 on malli maksuvälineen ekosysteemistä, jossa sisempi taso koostuu maksupalvelumarkkinasta ja siihen vaikuttavista maksupalvelumarkkinan kilpailutekijöistä, kun taas ulompi taso kuvaa sellaisia maksupalvelumarkkinaan vaikuttavia tekijöitä, jotka ovat maksupalvelumarkkinan toimijoiden suoran vaikuttamisen ulottumattomissa, eli ovat niin kutsuttuja kontingenssitekijöitä (mukaillen Dahlberg 2015, 13-14). Keskeinen teoria maksuvälineen yleistymisen taustalla lienee taloustieteestä tuttu positiivinen verkostovaikutus. Uusien maksumekanismien tuominen on vaikeaa, ja vaikuttaakin siltä, että verkostovaikutuksella on keskeinen rooli niiden vastaanotossa.

Verkostohyödykkeiden tapauksessa kulutuksella on positiivisia ulkoisvaikutuksia, jotka yleisemmin tunnetaan ”verkostovaikutuksina”, jonka vaikutuksesta voi syntyä kriittisen massan piste, joka on verkoston vähimmäiskoko, joka kyetään tasapainotilanteessa ylläpitämään (Economides & Himmelberg, 1994).

Menestyvän digitaalisen valuutan on hyödynnettävä alkuvaiheen menestystä ja sen positiivista verkostovaikutusta - mitä enemmän käyttäjiä virtuaalivaluutalla on, sitä arvokkaammaksi se tulee ja sen hinnan noustessa kasvaa myös louhintapalkkio, joten sitä enemmän louhijoita liittyy tilikirjan ylläpitämiseen (Chuen 2015, 26). Bitcoinin ja usean muunkin virtuaalivaluutan tapauksessa infrastruktuuri on jo melko hyvin kehittynyttä, eli ympärille on rakennettu monia palveluita, kuten kaupankäyntialustoja sijoittajille tai kuluttajille ja yrityksille maksuvälineitä ja maksutapoja. Yleisesti on tiedossa useita virtuaalivaluuttojen markkinapaikkoja, jossa ostajat ja myyjät harjoittavat vaihdantaa joko virtuaalivaluuttojen kesken, tai virtuaalivaluutasta perinteiseksi

fiat-rahaksi. Fiat-raha tarkoittaa terminä vaihdon välinettä, joka ei ole kaupallinen hyödyke, kulutushyödyke tai tuotantohyödyke, ja jolla ei ole mitään oikeutta mihinkään vastaavaan hyödykkeeseen - toisin sanoen se on paperirahaa, jolla ei voi lunastaa mitään (Hoppe 1994, 49).

Kuvio 4. Maksamisen ekosysteemi (Dahlberg 2008)

Näissä virtuaalivaluuttojen kaupankäynnin palveluissa on paljon samoja piirteitä kuin arvopaperipörsseissä ja niiden kaupankäyntialustoissa, kuten verkkopankin kaupankäyntisovelluksissa. Niissä listataan esimerkiksi kunkin valuutan arvonkehitys, osto- ja myyntitoimeksiantojen määrä ja sisältö, kaupankäyntivolyymi, ja joissain tapauksissa on mahdollista myös vuokrata valuuttoja lyhyeksi myyntiä eli shorttausta varten, sekä nostaa luottoja valuuttaomistuksia vastaan. Tämän hetken suurin kaupankäyntialusta 28 prosentin markkinaosuudellaan vuorokausivolyymista on Hongkongilainen Bitfinex (Cryptocoincharts 2018), jossa on kaikki edellä mainitut ominaisuudet. Tällaisen palvelun avulla on mahdollista seurata reaaliaikaista kurssikehitystä ja tehtyjä osto- ja myyntitoimeksiantoja. Olennaista on se, että kaupankäyntisivustojen- ja alustojen avulla on mahdollista seurata kohtuullisen helposti myös osto- ja myyntihintoja, sekä kaupankäyntikustannuksia, joiden pohjalta myös mahdollinen verotus toteutetaan. Eri kaupankäyntipaikkojen suuri määrä ja tästä johtuva kaupankäynti- ja omistustietojen hajanaisuus vaikeuttavat sijoittajan seuranta.

Virtuaalivaluuttojen yhteenlaskettu markkina-arvo on kasvanut vuoden 2017 tammikuusta vuoden 2018 helmikuuhun 17,7 miljardista Yhdysvaltain dollarista lähes 500 miljardiin, eli se on yli 25-kertaistunut vuodessa. Suurimman vaihtopörssin, Bitfinexin vuorokauden vaihtovolyymi oli 28.2.2018 lähes 1,2 miljardia euroa, ja 190:en seurantasivusto Cryptocoinchartsin seuraaman vaihtopörssin yhteisvolyymi oli saman päivän kurssilla laskettuna lähes 4,2 miljardia euroa. Myös virtuaalivaluutta Bitcoinin arvonkehitys viideltä viime vuodelta havainnollistaa räjähdysmäistä kasvua vielä enemmän - vuoden 2013 helmikuusta 2018 helmikuuhun valuutan arvo on 115-kertaistunut reilusta yhdeksästäkymmenestä dollarista noin reiluun kymmeneen tuhanteen dollariin.

2.3.1 Vertaisvaluuttojen käyttötarkoituksista

Virtuaalivaluuttojen käyttötarkoitukset voidaan jakaa karkeasti neljään pääkategoriaan: spekulatiivinen sijoituskäyttö, vaihdon väline, tapa siirtää rahaa, ja muut ei

monetaariset käyttökohteet (Hileman & Rauchs 2017, 26). Esimerkkinä muusta käyttökohteesta ovat älysovimukset, jotka hyödyntävät lohkoketjua tilikirjana. On kuitenkin jonkinasteista näyttöä siitä, että virtuaalivaluuttojen pääasiallinen käyttötarkoitus on juurikin spekulatiivinen sijoituskäyttö. Globaali bitcoinin kaupankäyntivolyymi on ollut huomattavasti suurempaa kuin verkoston transaktioilla (Hileman & Rauchs 2017,26). Havainto kielii siitä, että valtaosa virtuaalivaluuttojen transaktioista ei tapahdu itsessään valuutan julkisen tilikirjan sisällä, vaan valuutalla itsellään käydään kauppaa ulkoisissa kaupankäyntipörsseissä. Vähemmistö käyttäjistä, niin lukumäärällisesti kuin Bitcoinien määrällä mitattuna, näyttää käyttävän Bitcoinia vaihdon välineenä (Baur, Hong, Lee, 2017,11). Tarkkoja osuuksia Bitcoinin tai etenkin muun virtuaalivaluutan käyttötarkoituksista on hankalaa löytää, ja lähteistä riippuen osuudet vaihtelevat. Esimerkiksi (Burniske & White, 2017) havaitsivat tutkimuksessaan vuosina 2012-2016, että Bitcoinin sijoituskäytön ja maksukäytön osuudet pysyttelivät karkeasti 50 prosentissa kumpikin. On kuitenkin huomionarvoista, että kyseisessä tutkimuksessa maksukäyttäjäksi luokiteltiin kunkin vuoden aikana jo yhdestä toiseen osoitteeseen lähetetystä Bitcoin-transaktiosta lähtien. Määritelmä maksukäytöstä on tutkimuksessa täten verrattain vaatimaton.

Yksi keskeinen haaste virtuaalivaluuttojen kaupankäyntipaikkojen tapauksessa on niiden valtava lukumäärä, mahdolliset tietoturvaongelmat ja yleisten kriteerien puute kaupankäynnin kohteeksi otettaville virtuaalivaluutoille, että itse vaihtopörsseille. 52 prosentilla pienistä kaupankäyntipörsseistä on jonkinasteinen virallinen julkisen vallan toimilupa verrattuna suuriin vaihtopörsseihin, joista vain 35 prosentilla on vastaava lupa (Hileman & Rauchs, 2017, 36). Tästä voi aiheutua vakiintuneempien ja kohtuullisen hyvämaineisten virtuaalivaluuttojen tapauksessa rikollisuudesta johtuvia taloudellisia menetyksiä, sekä myös kyseenalaisten valuuttaprojektien ottaminen kaupankäynnin alaisiksi. Lisäksi vaihtopörsseiden kesken on joskus huomattaviakin eroja virtuaalivaluuttojen hinnoissa. Arbitraasin olemassaolo lienee minimaalista ja hetkellistä, johtuen vaihtopörsseiden vaihtelevista kaupankäyntikuluista, sekä eri tasoista tunnistautumisaatimuksista palveluun rekisteröityessä. Varsinaisen arbitraasin käsittely jää tämän tutkielman ulkopuolelle. Kuitenkin käypää markkinahintaa määrittäessä, saattaa pienimuotoiselle hintamanipulaatiolle olla mahdollisuus osto- ja myyntihintoja ilmoittaessa verottajalle.

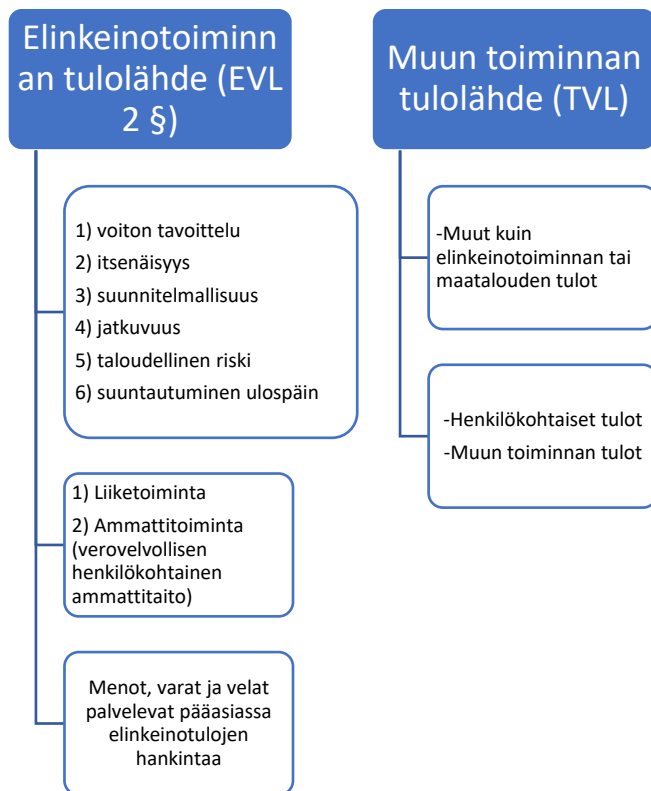
3. Verojärjestelmän perusteet Suomessa

Tässä osiossa keskitytään välittömien verojen kohdalla pääomatuloihin, joista veroa voivat joutua maksamaan sekä yksilöt että yhteisöt. Tarkastelussa ovat myös ansiotulot, koska tietyissä tapauksissa raja näiden kahden tulomuodon välillä ei ole kovin selkeä. Välillisistä veroista käsitellään arvonlisäverotusta. Lisäksi tarkasteluun sisältyy varainsiirtovero, sekä perintö- ja lahjaverotus.

Verotus perustuu säädöksiin ja käytäntöihin, joiden soveltamismenettelyt voivat poiketa merkittävästi riippuen verovelvollisen, sekä itse toiminnan luonteesta. Ulkoiset tunnusmerkit, kuten toimitilat sekä harjoitettavan toiminnan luonne ja laajuus otetaan huomioon toiminnan arvioinnissa. Käsitteinä välittömät, että välilliset verot ovat tärkeä ymmärryksen lähtökohta.

Välittömiin veroihin kuuluvat ne verot, jotka jäävät verovelvollisen itsensä kustannukseksi. Näistä merkittävin on tulovero. Välillisissä veroissa verovelvollinen vyöryttää maksamansa veron edelleen kuluttajan maksettavaksi. Näin käy esimerkiksi arvonlisäverotuksessa, jossa verovelvollinen liikkeenharjoittaja lisää veron systemaattisesti myymiensä hyödykkeiden hintoihin (Niskakangas 2014, 13).

Yrityksen, tässä tapauksessa listaamattoman osakeyhtiön verokohtelu riippuu toiminnan luonteesta ja eri tunnusmerkkien täyttymisestä. Yrityksiä saatetaan verottaa tuloistaan kolmenkin eri verolain perusteella: elinkeinoverolain, tuloverolain tai maatilatalouden tuloverolain mukaan (Kukkonen & Walden 2015, 1). Kunkin tulolähteen verotus tapahtuu nettotulon pohjalta, joka on Suomessa tuloverolain pohjana. Havainnollistaen yhdellä toimijalla voi olla kaikkien tulolähteiden alaisia tuottoja, mutta tulonlähteelle kuuluvia tuottoja ja menoja tarkastellaan itsenäisinä laskentakohteina. Tämä tarkoittaa, ettei menoja voi vähentää kuluina eri tulolähteiden kesken. Tulolähdejako voidaan tehdä esimerkiksi pohjatuen kaupparekisteriin toimitetun yhtiöjärjestyksen toimialaluokituksen mukaan.

Kuvio 5. Tulolähteiden keskeisiä kriteereitä (mukaiillen Collin et. al. 2017)

3.1 Verotuksen kirjanpitosidonnaisuus

Elinkeinotoiminnan verotus on vahvasti sidoksissa kirjanpitoon, vaikkei siitä suoraan laissa määrätäkään. Käytännössä kuitenkin liiketoiminnan kannalta olennaisten menojen ja varausten käsittely kuluina, jaksotukset sekä poistojen teko verotuksessa edellyttävät, että ne on tehty myös kirjanpidossa.

Verovelvollisella on oikeus sen mukaan kuin edellä on säädetty jakaa saamansa tuloerä usealle verovuodelle sekä vähentää vaihto- ja sijoitusomaisuuden hankintameno ja varaukset kuluina vain, mikäli vastaavat kirjaukset on tehty kirjanpidossa (EVL 4 luku 54§). Poistoina sekä 25 ja 26 §:ssä tarkoitettuina kuluina verovelvollinen ei saa vähentää suurempaa määrää kuin mitä hän on verovuonna ja aikaisemmin kirjanpidossaan vähentänyt.

Verotuksen ja kirjanpidon yhteneväisyys on taustalla olevien teorioiden osalta kuitenkin muuttunut. Kirjanpidon keskeisin tehtävä on nykyisin oikean ja riittävän kuvan antaminen yrityksen taloudellisesta asemasta ja tuloksen muodostumisesta, ei enää jakokelpoisen voiton ja tuloksen laskeminen (Kukkonen & Walden 2015, osa 1).

3.2 Elinkeinoverotuksen yleisiä periaatteita

Elinkeinoverolakia sovellettaessa on ensin määriteltävä elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä. Elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan liike- ja ammattitoimintaa, ja liiketoiminnalle voidaan asettaa suurin piirtein seuraavat tunnusmerkit: voiton tavoittelu, itsenäisyys, suunnitelmallisuus, jatkuvuus, taloudellisen riskin olemassaolo, sekä suuntautuminen ulospäin rajoittamattomaan tai ainakin laajahkoon henkilökuntaan (Niskakangas 2014, 78). Tunnusmerkeistä ei määrätä varsinaisesti missään laissa, vaan ne ovat muodostuneet oikeus- ja verokäytännöiksi. Esimerkiksi pienimuotoinen ja passiivinen toiminta voi olla näiden periaatteiden valossa harrastustoimintaa, jonka menot eivät ole vähennyskelpoisia verotuksessa. Vaikeimmat rajanveto-ongelmat elinkeinotoiminnan käsitteessä liittyvät vuokraustoimintaan, arvopaperikaupan harjoittamiseen sekä holdingyhtiöihin (Kukkonen & Walden, 2015, osa 1). Elinkeinoverotus toimii pitkälti tuloverolain pohjalta, joskin ikään kuin sen huojennettuna versiona. Tuloverolakia käsitellään myöhemmässä luvussa sivuten.

Verotettavan tulon laskennassa voidaan erottaa kohdistamis-, laajuus-, jaksottamis- ja arvostusongelmat (Collin, Engblom, Holla, Järvinen, Lamminsivu, Lampinen, Lepistö, Paronen, Rautajuuri, Sandelin, Torkkel, Westergård ja Äimä, 2017, 30). Kohdistamisongelmaan liittyy tulojen ja menojen kohdistaminen asiaankuuluvalla verovelvolliselle ja sen sisäisille laskentayksiköille, joita voi olla saman yrityksen sisällä useita. Kuten on jo mainittukin, yhdellä yrityksellä voi olla useampi eri tulolähde: elinkeinotoiminta, maataloustoiminta ja muu toiminta.

Laajuusongelman keskiössä on tulon veronalaisuus ja menojen vähennyskelpoisuus. Kirjanpidon ja EVL:n tulokäsitteet ovat lähellä toisiaan, kuten myös menojen vähennyskelpoisuus. Tulon veronalaisuus voi olla suppeampi kuin kirjanpidossa:

käyttöomaisuusosakkeiden luovutushinnat, yhteisön saamat osingot ja henkilöyhtiöistä saadut voitto-osuudet on säädetty verovapaiksi (Collin et al. 2017, 30). Menojen vähennyskelpoisuudesta on säädetty EVL:n 2 luvun 8§:ssä, jossa säädetään menojen vähennyskelpoisuudesta, säädetään myös muutamia poikkeuksia, kuten edustuskulujen osittainen vähennyskelpoisuus, osakkeiden arvonalennuspoistot ja käyttöomaisuusosakkeiden luovutustappiot.

Jaksottamisongelmassa on kyse tulojen ja menojen ajallisesta kohdistamisesta eri verovuosien tuotoiksi ja kuluiksi. Kirjanpitolain 5 luvussa on listattu tuottojen, kulujen ja menetysten jaksottamisesta. Useampana tilikautena tuloja tuottamaan tarkoitetun aineellisen tai aineettoman hyödykkeen hankintameno voidaan jaksottaa useammalle verovuodelle. Menot jaksotetaan verovuoden tulosta rasittaviksi kuluiksi ja aktiivoiksi, jotka taseen kautta siirretään myöhempinä vuosina vähennettäviksi, meno tulon kohdalle -periaatteen mukaisesti (Collin et al. 2017, 31).

Elinkeinoverotuksen arvostusongelman keskiössä ovat arvostustasot, joita voivat olla hankintamenoa verotuksessa poistamatta oleva osa, alkuperäinen hankintameno tai käypä arvo. Arvostamislain (1142/2005) 2 luvussa säädetään varojen ja velkojen arvostamisesta eräkohtaisesti. Kuhunkin tilanteeseen sovelletaan parhaiten sopivaa arvostusperiaatetta. Collinin et al. (2017) mukaan 1) poistamatta olevaa hankintamenoa käytetään esimerkiksi omaisuuslajisiirroissa siirrettäessä jokin hyödyke käyttöomaisuudesta vaihto-omaisuuteen, 2) alkuperäistä hankintamenoa liikkeenharjoittajan yksityiskäyttöönotoissa tai omaisuuslajisiirroissa, kun hyödyke siirretään vaihto-omaisuudesta käyttöomaisuuteen, 3) käyvän arvon periaatetta peitellyn osingon, kansainvälisen peitellyn voitonsiirron tai veronkierron tilanteissa, yhteisön purkamisessa ja silloin, kun arvioidaan, onko verotuksessa vähennettyä, arvopaperien hankintamenoista tehtyä arvonalentumispoistoa tuloutettava.

EVL:ssa elinkeinotoiminnan omaisuus on lajiteltu neljään ryhmään hyödykkeen liiketoiminnallisen tarkoituksen mukaisesti. Omaisuuslajeja ovat rahoitusomaisuus, vaihto-omaisuus, käyttöomaisuus ja raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksilla sijoitusomaisuus.

Suomalainen elinkeinoverolaki perustuu edelleen vanhaan liiketaloustieteessä kehitettyyn tuloslaskentateoriaan, meno-tulo-teoriaan (Niskakangas 2014, 75). Verotusta toimitettaessa veronalaiset tulot ja vähennyskelpoiset menot sekä muut jäljempänä säädetyt vähennyskelpoiset erät jaksetaan asianomaisten verovuoden tuotoiksi ja kuluiksi. Elinkeinotoiminnan tulos on verovuoden tuottojen ja kulujen erotus (EVL 3§). Verovuosi on kalenterivuosi tai, jos kirjanpitolaissa (1336/1997) tarkoitettuna tilikautena ei ole kalenterivuosi, se tai ne tilikaudet, jotka ovat kalenterivuoden aikana päättyneet (Laki veromenettelystä 1 luku 3§). Tämä tarkoittaa, että jos esimerkiksi osakeyhtiö tilikausi olisi vaikka 1.6.2018-31.5.2019, ja seuraava tilikausi lyhennettäisiin päättymään vielä saman verovuoden aikana, tulisi vuoden 2019 verotettava tulo laskettua molemmilta tilikausilta. Tilikaudesta on säädetty KPL 1 luvun 4§:ssä, ja sen perusteella tilikausi voi olla lyhyempi tai pidempi kuin 12 kuukautta, kuitenkin enintään 18 kuukautta. Verotus tapahtuu pääsääntöisesti siis niin kutsutun nettoperiaatteen mukaisesti, jossa kirjanpidon pohjalta vain menot voidaan jakaa laskentakauden tilinpäätöksessä tulosta rasittaviksi kuluiksi tai myöhemminä tilikausina vähennettäviksi aktiivoiksi.

3.3 Tulojen veronalaisuus

Kun on määritelty elinkeinotoiminnan täyttävän kriteerit riittävin perusteluin, on aika tarkastella rahoituslähteitä, tulokäsitetä ja tulojen veronalaisuutta. Yrityksen rahoitus voi koostua tuloista tai joko oman tai vieraan pääoman ehtoisestä rahoituksesta. Yrityksen tärkeimmät rahoituslähteet ovat 1) tulot, 2) lainat ja muut vieraan pääoman ehtoiset sijoitukset sekä 3) osake- ja osuuspääoma ja omistajien muut sijoitukset (oma pääoma) (Andersson & Penttilä 2014, 89). Tulojen veronalaisuudesta säädetään elinkeinoverolain 1. luvussa. EVL:n 1 luvun 4§:n mukaan veronalaisia elinkeinotuloja ovat elinkeinotoiminnassa rahana tai rahanarvoisena etuutena saadut tulot. Tähän neljänteen pykälään sisältyy laajasti elinkeinotulot, kuten esimerkiksi *vaihto-, sijoitus-, ja käyttöomaisuudesta sekä muista elinkeinossa käytetyistä aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä saadut luovutushinnat* (EVL 1 5§). Tuloiksi lasketaan usein kaikki vastiketta vastaan luovutetut suoritteet. Virtuaalivaluuttojen tapauksessa niiden luonne määritellään yrityksen niille määrittämän käyttötarkoituksen mukaan.

Virtuaalivaluutat, jotka ovat hankittu varta vasten myytäviksi, ovat yrityksen vaihtomaisuudessa.

Veronalaisuuden ulkopuolelle jää listaamattoman osakeyhtiön tapauksessa tietyistä eristä saadut luovutusvoitot, jotka eivät kuitenkaan ole verotuksessa luovutuksia. Keskeinen erä on käyttöomaisuuteen kuuluvat osakkeet, joiden luovutushinnat eivät ole veronalaisia, joskaan näiden osakkeiden hankintameno ei myöskään ole vähennyskelpoinen meno. EVL:n ensimmäisen luvun 6 b §:n mukaan osakkeet ovat verovapaasti luovutettavia, jos muun muassa verovelvollinen on omistanut yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ajanjaksona, joka on päättynyt enintään vuotta ennen luovutusta, vähintään kymmenen prosentin osuuden luovutettavan yhtiön osakepääomasta ja luovutettavat osakkeet kuuluvat näin omistettuihin osakkeisiin.

Pääomasiirrot, eli esimerkiksi velat tai pääomasijoitukset, eivät ole osakeyhtiölle veronalaisia. Pääomansijoitus saadaan ilman varsinaista vastasuoritusta, kun taas tuloon liittyy normaalisti jokin vastike (Niskakangas 2014, 79). Toki pääomasijoituksista tulee osakkaan maksettavaksi varainsiirtoveroa, joka on muiden kuin asunto- ja kiinteistöosakkeiden sekä arvopaperipörssistä ostettujen osakkeiden kohdalla 1,6% kauppahinnasta (Verohallinto 2018)

Yrityksen verotettavan tuloksen laskennan toisena olennaisena käsitteenä on menojen vähennyskelpoisuus. Pääsääntönä on, että vähennyskelpoisia ovat elinkeinotoiminnassa tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot ja menetykset. Yrityksen tuotannontekijöiden hankkimisesta aiheutuneita kustannuksia kutsutaan menoiksi. Elinkeinoverolaissa vähennyskelpoisten menojen kriteerit eivät ole tarkkaan määriteltyjä. Termit *tarkoituksenmukaisuus ja tulonodotus*, ovat keskeisiä periaatteita menojen vähennyskelpoisuudelle. Toisin sanoen, jos yrityksen aikomuksena on saada menoja vastaan tuloja, ovat ne vähennyskelpoisia. EVL 7§:n pääsääntöinen tulkinta on, ettei menojen ole pakko johtaa tulon kerryttämiseen tai säilyttämiseen, ainoastaan todellisella ja vakaalla tulon hankkimis- tai säilyttämistarkoituksella on merkitystä. Erästä tuloverotuksen peruseriaatetta on kuvattu sanomalla, että verovelvollinen on oikeutettu tavoittelemaan tuloa parhaaksi katsomallaan tavalla ja valitsemillaan keinoilla ja että veroviranomaisten ja

veronsaajien on tyydyttävä siihen lopputulokseen, jonka verovelvollinen näin menetellessään saavuttaa (Andersson & Penttilä 2014, 257).

Varsinaisten liiketoiminnan aiheuttamien menojen lisäksi, EVL 7§:ssä mainitaan menetyksistä. Menetyksellä tarkoitetaan poikkeuksellisia arvonalentumisia, kuten lainasaamisten lopullisia luottotappioita ja rikoksesta aiheutuneita tappioita (Kukkonen & Walden 2015, II osa). EVL:n 8§:ssä säädetään erityisistä vähennysoikeuksista esimerkiksi luotto- ja vakuutustoimintaa harjoittavien yritysten tapauksissa. Näiden erikoistoimialojen tarkastelu jätetään väliin tutkielman rajauksesta johtuen.

3.4 Arvonlisävero

Yritystoiminnan yksi läpikulkueristä on arvonlisävero. Arvonlisävero (ALV) on kulutusvero, jonka myyjä lisää tavaran tai palvelun myyntihintaan (Verohallinto 2017a). ALV on merkittävin yleinen kulutusvero, jonka kertymä oli Tilastokeskuksen (2017) mukaan reilut 43 prosenttia vuoden 2016 valtion verokertymästä. Arvonlisäverovelvollisuudesta säädetään Arvonlisäverolaissa (1501/1993), jonka 1§:n mukaan ALV:tä suoritetaan muun muassa liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuvasta tavaran ja palvelun myynnistä ja Suomessa tapahtuvasta tavaran maahantuonnista. Arvonlisäverolle on veromuotona ominaista laaja veropohja ja laajat vähennysoikeudet sekä veron kantaminen kaikissa vaihdannan vaiheissa (Niskakangas 2014, 127).

Verovelvollisuudesta säädetään Arvonlisäverolain 2 luvussa, jonka 1 momentin mukaan verovelvollinen 1§:ssä tarkoitettusta myynnistä on tavaran tai palvelun myyjä. Myyjän arvonlisäverovelvollisuudesta tehdään kuitenkin joitakin poikkeuksia, kuten silloin, jos toiminta on vähäistä tai esimerkiksi silloin, kun yhteisö on TVL:n mukainen yleishyödyllinen yhteisö, jonka muusta kuin mainitun lain mukaisesta elinkeinotulosta ei peritä ALV:tä. Myöskään suorituksista, jotka eivät ole korvausta tavaroiden omistusoikeuden luovuttamisesta tai palvelujen suorittamisesta, eivät kuulu arvonlisäverotuksen piiriin (Niskakangas 2014,130). Tällaisia suorituksia ovat esimerkiksi pääomasiirrot, kuten velat ja pääomasijoitukset tai vahingonkorvaukset.

3.5 Jaksotukset ja arvostukset

Tulo määritellään EVL 19§:n mukaan verovuoden tuotoksi, jonka aikana se on saatu rahana, saamisena tai muuna rahanarvoisena etuutena. Pykälässä säädetään myös, että merkitykseltään vähäiset tuloerät saadaan kuitenkin lukea sen verovuoden tuotoksi, jona niiden maksu on saatu.

Kirjanpitolain 5 luvussa käsitellään vastaavasti arvostus- ja jaksotussäännöksiä. Tuottojen, kulujen ja menetysten jaksottamisesta säädetään KPL 5 luvun 1§:ssä, jonka mukaan tilikauden tulot kirjataan tuotoiksi tuloslaskelmaan. Tuotoista vähennetään kuluina ne menot, joista ei todennäköisesti enää kerry niitä vastaavaa tuloa, samoin kuin menetykset.

Rahoitusomaisuuteen kuuluu arvopapereita ja muita rahoitusvaroja, jotka merkitään tilinpäätöksessä hankintahinnan mukaan, tai todennäköiseen markkinahintaan, jos se on tätä alempi. Tähän erään kuuluvien varojen tulee palvella yrityksen toiminnan rahoittamista. Alimman arvon periaatetta tulee noudattaa tilinpäätöksessä vaihto-omaisuutta arvostaessa. Vaihto-omaisuutta virtuaalivaluutat ovat sellaisella yrityksellä, jolla tarkoituksena on käydä niillä kauppaa

Verotuksessa sen sijaan on pääsääntöisesti noudatettava niin kutsuttua FIFO-periaatetta luovutusten verotuksessa, eli ensin hankittu hyödyke myös myydään ensimmäisenä. Verovelvollinen voi erityisin perusteluin hakea verotuksen perusteena olevan hankintahinnan muuttamista esimerkiksi LIFO-periaatteen tai keskihinnan mukaiseksi, jos kykenee luotettavasti osoittamaan luovutusjärjestyksen.

4. TVL:n ja henkilöverotuksen virtuaalivaluuttoihin liittyviä erityispiirteitä

Kuten aikaisemmissa osioissa onkin jo osaltaan tullut ilmi, elinkeinoverotuksessa virtuaalivaluuttojen kohtelu on melko selkeää ja ennakoitavissa, eikä dramaattista eroa muiden omaisuuserien kohteluun vaikuta olevan. Tuloverotuksessa, varainsiirto- sekä perintö- ja lahjaverotuksessa sen sijaan vaikuttaa olevan enemmän

virtuaalivaluuttoihin liittyvien verokäytäntöjen epäsymmetrisyyttä, joita käsitellään tässä luvussa hieman.

Tuloverolaki (TVL), joka koskee luonnollisia henkilöitä, kuten myös yhteisöjä niiden muun kuin varsinaisen liiketoiminnan alaisia tuottoja, on virtuaalivaluuttojen kannalta koettu epäoikeudenmukaiseksi pääosin niiden luovutustappioiden vähennyskeltomuuden osalta. Verohallinnon virtuaalivaluuttojen tuloverotusta koskevan vuoden 2013 ohjeistuksen mukaan virtuaalivaluuttojen kauppatilannetta ei pidetä tuloverotuksessa luovutuksena, täten ei niihin myöskään sovelleta luovutusvoittojen verottamista koskevia säännöksiä. Vero-ohjeessa perustellaan tätä virtuaalivaluutan sopimusluonteella. Tulkinta sopimusluonteesta on tässä yhteydessä hieman epä johdonmukainen, jos sitä verrataan hinnanerosopimukseen (CFD), joiden menojen ja tappioiden vähennyskelpoisuutta käsiteltiin KHO:n 2010:74 vuosikirjaratkaisussa. Ratkaisussa kuvattiin hyvin yksityiskohtaisesti, millä tavalla kyseinen julkisen kaupankäynnin ulkopuolella olevassa johdannaissopimuksessa sijoittajan oikeus tuloon ja maksuvelvoite liikkeellelaskijalle koituu.

Maksuvelvoite onkin keskeinen ero virtuaalivaluuttoihin. CFD-sopimuksessa kohdeinstrumentin negatiivinen arvonkehitys suhteessa sopimuksessa sovittuun hintaan langettaa sijoittajalle maksuvelvoitteen sopimuksen sulkuhetkellä. Virtuaalivaluuttojen tapauksessa, ei vastaavaa sopimusperusteista maksuvelvoitetta synny, vaan arvonlaskun realisoituessa myyntitilanteessa sijoittaja kärsii tappion, kuten muunkin omaisuuden tapauksessa.

Omaisuuden luovutusvoitot ovat pääasiassa veronalaisia, poikkeuksena TVL:n 48 ja 49 §, joissa säädetään luovutusvoiton täydestä ja osittaisesta verovapaudesta. Tällaista TVL:n 48 §:ssä kokonaan verovapaata omaisuuden myyntiä ovat vähintään kahden vuoden ajan omistetun oman asunnon luovutus, koti-irtaimiston luovutusvoitot 5000 euroon saakka verovuonna, pienet luovutushinnaltaan alle 1000 euron luovutusvoitot verovuonna, sekä kiinteistön luovutus luonnonsuojelualueeksi. Osittain verovapaata ovat TVL:n 49 §:n mukaan erilaiset pakkolunastustilanteet ja esimerkiksi

luovutukset valtiolle, maakunnalle tai kunnalle, mutta niiden sisältöä ei ole olennaista käsitellä tämän tutkielman kontekstissa. Luovutustappioista puolestaan mainitaan TVL 50 §:ssä, jossa vähennyskeltottomiksi rajataan 48 §:n mukaan asunnon luovutus, josta luovutusvoitto olisi verovapaa, edellä mainittu koti-irtaimisto tai muu siihen rinnastettavan henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettun omaisuuden luovutuksessa aiheutunut tappio.

Verohallinnon ohjeessa virtuaalivaluuttojen tuloverotuksessa tehdään tähän pohjautuen hieman erikoisesti tulkinta siitä, ettei virtuaalivaluuttoja voida pitää omaisuutena tuloverotuksessa. Tuloverolain tarkastelun perusteella, on hankala perustellusti päätyä samaan lopputulokseen. Vero-ohjeessa lisäksi viitataan KILA:n lausuntoon (numero 1895), jonka kohdassa 3.7 todetaan odotetusti, ettei virtuaalivaluutta ole virallinen maksuväline. Samaisessa kappaleessa virtuaalivaluuttoja luonnehditaan kuitenkin käyttäjien väliseen sopimukseen perustuvaksi *hyödykkeeksi*. Vaikkei KILA:n tehtävänä olekaan verotukseen vaikuttava päätöksenteko, voi kuitenkin tulkintaa hyödykkeenä pitää osuvampana kuin Verohallinnon tulkinta pelkästä käyttäjien välisestä sopimuksesta. Onkin erikoista, että näillä tahoilla vaikuttaa olevan näkemys ero virtuaalivaluutan luonteesta.

Edellä mainitussa KILA:n lausunnossa luetellaan kohdassa 3.4 kriteereitä, jonka perusteella vertaisvaluutat voitaisiin rinnastaa kirjanpidollisesta näkökulmasta vieraaseen valuuttaan. Keskeisinä seikkoina lautakunta pitää: 1) vertaisvaluutan levinneisyyttä ja käytön yleisyyttä, 2) luotettavuuden arviointia muun muassa liikkeellelaskutapojen pohjalta, 3) käsittelylogistiikkaan liittyvä turvallisuus, 4) vapaa vaihdettavuus ja vaihdantakelpoisuus, 5) välineen arvonmuodostuksen läpinäkyvyys ja luotettavuus, jossa keskeisenä hinta-, kurssi- ja vaihdantatietojen saatavuus, 6) vaihdantaan osallistuvien tahojen määrä, 7) vaihdannan järjestäytyneisyys, sekä 8) mahdollinen luvanvaraisuus ja viranomaisvalvonta. Lausunnon ollessa vuodelta 2012, on arviointiin vaikuttavien tekijöiden kohdalla tapahtunut huomattavaa kehitystä, esimerkiksi levinneisyyden ja käytön yleisyyden tapauksessa. Suurin osa kyseisistä kriteereistä täyttyy jo nykyisin, vaikkakin vaihdannan järjestäytyneisyyden ja

mahdollisen luvanvaraisuuden, sekä viranomaisvalvonnan parissa lienee vielä puutteita.

5. Empiriaa virtuaalivaluutoista

Aikaisemmissa luvuissa on käsitelty lainsäädäntöä ja yleisiä vero- ja kirjanpitoperiaatteita. Kuitenkin virtuaalivaluutat ovat sen verran tuore ilmiö, ettei esimerkiksi verohallinnon ohjeistus anna kaikkiin tilanteisiin riittävää selvyyttä, tai joissakin tapauksissa verottajan tulkinnat voivat olla epäloogisia ja jopa ristiriidassa lainsäädäntöön. Virtuaalivaluutaa voidaan käsitellä yrityksen kirjanpidossa ja verotuksessa eri tavalla, riippuen toiminnan luonteesta.

Virtuaalivaluuttojen osalta relevanttien kysymysten kysyminen vaatii hieman perehtymistä niiden parissa harjoitettavasta liiketoiminnasta, etenkin lounaan osalta. Täten kyseistä toimintaa harjoittavan mikroyrityksen toimintaan tutustuttiin mahdollisten tutkimuskysymysten selvittämiseksi. Virtuaalivaluuttojen louhintaa ja kaupankäyntiä harrastanut yhtiö valikoitui haastatteluun Lappeenrannan teknillisen yliopiston opiskelijoiden käyttämän Whatsapp-viestisovelluksen ryhmäkeskusteluun jaetusta tiedosta tämän kandidaatin tutkielman aiheesta. Tapaaminen yrityksen tiloihin järjestyi tätä kautta 9. päivä maaliskuuta 2018. Haastateltavan vastauksista tehtiin muistiinpanoja.

Yritykselle esitettiin seuraavat kysymykset:

1. Milloin yhtiö on perustettu ja mikä oli yrityksen perustamisen keskeinen syy?
2. Onko Verohallinto ottanut kantaa liiketoimintasi luonteesta?
3. Millä tavoin myyntien verotus toteutetaan?
4. Tuleeko mieleen mitään muita toimintaan liittyviä verotuksellisia erityispiirteitä?

Ensimmäiseen kysymykseen yrittäjä vastasi, että perusti yrityksen alkusyksystä 2017, tarkoituksena harjoittaa louhintatoimintaa isommassa mittakaavassa. Yhtenä keskeisenä vaikuttimena oli ajatus siitä, että hankinnoista voitaisiin tehdä alv-

vähennykset. Toisen kysymyksen osalta vastaus oli myönteinen: Verohallinnolta haetun arvonlisäverovelvollisuuteen liittyvän kannanoton perusteella yritys ei voi hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi, johtuen toiminnan rinnastamisesta haastateltavan sanoin ”pankki- ja rahoitustoiminnaksi”. Kolmannen kysymyksen kohdalla virtuaalivaluuttojen myynnin verotuksen periaatteista selvisi, että verotus toteutetaan niin kutsutun FIFO-periaatteen mukaisesti, jossa ensiksi hankittu erä virtuaalivaluuttoja myös myydään ensimmäisenä, ja näiden välinen hintaero muodostaa joko myyntivoittoa tai tappiota. Viimeiseen kysymykseen toimintaan liittyvistä verotuksellisista erityispiirteistä omistajayrittäjä mainitsi tietokonetarvikkeiden olevan tullivapaita.

Näiden puolistrukturoitujen kysymysten jälkeen siirryttiin tarkastelemaan yrityksen toimitiloissa sijaitsevaa louhintakalustoa, joka koostui useista varta vasten suunnitelluista louhintahyllyistä, jotka koostuvat useista tietokoneen grafiikkapiireistä, joiden laskentatehoa käytetään eri virtuaalivaluuttojen louhintaan. Näkymä muistuttaa konesalia, jossa on usein suuri määrä palvelintietokoneita. Yhden hyllykön hinta voi vaihdella noin tuhannesta jopa useisiin tuhansiin euroihin, riippuen komponenttien laadusta ja määrästä. Merkittäväksi yrityksen kulueräksi muodostuu myös sähkön kulutus. Kyseessä vaikuttaa olevan siis hyvin pääomavaltainen liiketoiminta.

5.1 Kyselyaineiston kuvailu

Tavoitteena oli selvittää virtuaalivaluuttoa liiketoiminnassaan hyödyntäviltä yrityksiltä, minkälaisia haasteita ja yllättäviä tekijöitä vertaisvaluutoista oli mahdollisesti koitunut. Sähköisen kysymyslomakkeen linkki oli kohdistettu kryptovaluutta-alan maaliskuussa 2018 perustetun etujärjestön Konsensus Ry:n jäsenistölle. Kahdesta kyselyyn osaa ottaneesta yrityksestä toisen liiketoimintaan tutustuttiin hieman tarkemmin, jotta tutkielman kannalta relevantteja kysymyksiä olisi helpompi esittää. Yritykset ovat mikroyrityksiä. Mikroyritykseksi määritellään yritys, jolla on palveluksessa alle 10 henkilöä ja niiden liikevaihto sekä taseen loppusumma ovat alle 2 miljoonaa euroa (Tilastokeskus 2018). Kyseiseen määritelmään sisältyy myös edellytys riippumattomuudesta, eli yrityksen pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista

korkeintaan 25 prosenttia saa olla sellaisen yrityksen tai yritysten omistuksessa, joihin ei voida soveltaa joko Pk-yrityksen tai pienen yrityksen määritelmää.

Yrityksille laitettiin kysymyslomakelinkki Google Forms-sovelluksella. Kysymyslomakkeessa oli seitsemän kysymystä ja yksi vapaa osio. Aineistoa kerättiin siis pääosin puolistrukturoidusti, eli kysymyksistä valtaosa sisälsi haastateltavan kannalta mahdollisuuden vapaamuotoiseen vastaukseen.

Kaksi kolmesta ensimmäisestä kysymyksestä olivat formaaleja perinteisiä strukturoituja kysymyksiä, joissa vastausvaihtoehdot on annettu etukäteen. Kolmen ensimmäisen kysymyksen perusteella pyrittiin vastaajan liiketoiminnan luonteen ja toimialan karkeaan arviointiin. Neljäs ja viides kysymys liittyi yritysten saamiin verottajan tulkintoihin heidän liiketoiminnastaan, eli mikä on verottajan tulkinta siitä, sekä oliko yrityksen näkökulmasta tulkinnassa jotain yllättävää. Seuraavaksi kysyttiin, hoitaako kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilitoimisto, sekä onko verotuksen oikaisua haettu. Tilitoimistokysymyksellä pyrittiin saamaan selville epäsuorasti hieman toiminnan laajuutta ja yritysten itsensä kokeman varmuuden mitä tulee kirjanpito- ja tilinpäätöstoimiin. Tyypillisesti pienemmässä mittakaavassa toimivat yritykset, esimerkiksi yksityisyritykset pyrkivät hoitamaan kirjanpitonsa itse, johtuen kenties toiminnan koetun hallinnan helppouden tai kustannussäästön takia. Verotuksen oikaisukysymyksellä oli tarkoitus saada tuoretta tietoa mahdollisista uusista verokäytänteistä, sekä tietenkin tehdä arviointia oikaisuperusteista mahdollisen oikaisuvaatimuksen tapauksessa.

5.2. Yrityskyselyn tulosten analysointi

Ensimmäiseen kysymykseen vastaukset liiketoiminnan harjoittamisesta virtuaalivaluuttojen parissa toimimisesta jakaantuivat pääasiassa toimintaan ja toisen vastanneen osalta tästä poikkeavaan toimintaan. Jo tässä vaiheessa on erittäin todennäköistä, että pääasiassa liiketoimintaa virtuaalivaluuttojen parissa harjoittavan yrityksen kohdalla toiminta on EVL:n alaista ja sivutoimisesti virtuaalivaluuttoja hallussa pitävä yritys on näistä mahdollisesti saatavien tulojen osalta TVL:n alainen.

Seuraavassa kysymyksessä kysyttiin yritysten toimialatunnusta (TOL 2008); yksi yritys ilmoitti toimialakseen liikkeenjohdon konsultoinnin (74140) ja toinen yritys muualla luokittelemattoman tietopalvelutoiminnan (63990). Kyseiset nimikkeet kattavat laajasti erilaiset neuvontapalvelut ja erilaisilla alustoilla toteutettu tietopalvelutoiminta, jota ei muualla ole luokiteltu. Tarkempaa tarkastelua, ei ole syytä jatkaa luokitusten osalta, johtuen aineiston anonyymistä luonteesta, sekä lisätiedon epäolennaisuus tutkittavan aiheen kannalta. Toisen kysymyksen osalta vastaukset olivat yhtenevät, eli louhintatoimintaa harjoitti kumpikin, sekä konsultointiyritys että tietopalvelutoimintayritys.

Kysymys verottajan tulkinnasta liiketoimista ilmeni hieman yllättäviä vastauksia. Tietopalvelutoimintaa harjoittavan yrityksen osalta verottaja tulkitsi toiminnan pankki- ja rahoitustoiminnaksi. Kyseinen luokitus on melko laaja-alainen ja kattaa lähes kaiken talletuspankkitoiminnasta rahoitustoimintaan. Kyseisen yrityksen kohdalla tulkinta tarkoittaa, ettei tällaista toimintaa harjoittava toimija voi hakeutua alv-velvolliseksi, eikä täten vähentää arvonlisäveroja hankinnoissaan. Arvonlisäverotuksen ulkopuolelle on arvonlisäverolain 41 §:ssä jätetty erikseen rahoituspalvelut. Kyseisen lain 42 §:ssä määritellään rahoituspalveluksi virtuaalivaluuttojen kannalta keskeisesti muun muassa *maksuliike, valuutanvaihto ja arvopaperikauppa*, joista viimeiseksi mainitun osalta tarkennetaan vielä, että sillä tarkoitetaan osakkeiden ja muiden niihin verrattavien osuuksien, saatavien sekä johdannaissopimusten myyntiä ja välitystä, *myös silloin kun ne eivät perustu asiakirjaan*. Täten arvonlisäverolakiin pohjautuvaa Verohallinnon tulkintaa voidaan pitää hyvinkin johdonmukaisena ja perusteltuna, koska lähtökohtaisesti louhintatoiminta on osa maksuliikkeen mahdollistavaa toimintaa.

Vertaisvaluutan hallintaa ja vaihtotoimia voidaan myös ainakin periaatteellisella tasolla rinnastaa valuutanvaihtoon, eikä rinnastus arvopaperikauppaankaan ole ainakaan toiminnan taloudellinen luonne huomioiden kaukaista, joskaan lainsäädännöllisesti vertaisvaluutalla ei olekaan niitä vastaavia oikeuksia. Liikkeenjohdon konsultointiyrityksen osalta verottajan tekemää erillistä tulkintaa liiketoiminnan luonteesta ei kyseinen yritys ollut tiedustellut verottajalta. Kenties tämä johtuu siitä, ettei kyseinen yritys varsinaisena elinkeinotoimintanaan käy kauppaa

virtuaalivaluutoilla, vaan pyrkii pääasiallisesti konsultoimaan asiakkaitaan virtuaalivaluuttoihin ja lohkoketjuteknologiaan liittyvissä kysymyksissä.

Verotuksen oikaisua ei kumpikaan vastanneista yrityksistä ollut hakenut. Alustavassa tutustumishaastattelussa virtuaalivaluuttojen louhintaa ja kaupankäyntiä harjoittavan yrityksen toimintaan tuli kuitenkin ilmi, ettei yrityksen ensimmäinen tilikausi ollut vielä päättynyt, joten myöskään tilinpäätöstä ei oltu vielä tehty.

Viimeiseen, avoimeen kommenttikenttään vastasi konsulttitoimintaa harjoittava yritys, joka listasi muutamia heitä mietityttäviä seikkoja: yritystä kiinnosti muiden saamat verotukselliset linjaukset, virtuaalivaluuttojen kulujen kirjaus, alv:n kirjaus, ulkomailta tuleva myynti ja tulot.

5.3 Verohallinnon vastausten analysointi

Kysymys 1:

Miksi virtuaalivaluuttoa ei käsitellä tuloverotuksessa digitaalisena hyödykkeenä, vaan ne rinnastetaan CFD-sopimukseen (johdannaisiin, joissa minkään hallintaoikeus ei siirry)?

Vastaus ensimmäiseen Verohallinnolle esitettyyn kysymykseen on hyvin yhdenmukainen vero-ohjeen (A83/200/2013) kanssa, eli virtuaalivaluuttoa käsitellään tuloverotuksessa ominaispiirteidensä perusteella käyttäjien välisenä sopimuksena, eikä niihin täten sovelleta verotuksen realisoivissa tilanteissa TVL:n mukaista omaisuuden luovutusvoittojen verottamista koskevia säännöksiä. Virtuaalivaluutan rinnastamisen osalta CFD-sopimukseen, kyse on saadun vastauksen perusteella rinnastus vain kaupan olosuhteiden osalta, ja täten tarkoitus on veroseuraamusten määräytymisperusteiden selventäminen TVL:n mukaan toimiessa. Saatu vastaus on linjassa verotuksen symmetrisyys- tai vastaavuusperiaatteen kanssa, joka tarkoittaa sitä, että kun luovutusvoittojen verotusta koskevaa menettelyä ei sovelleta edellä mainitusta syystä, eivät myöskään kurssitappiot ole vähennyskelpoisia. Vastaavuusperiaatteen toteutumista tarkasteltiin KHO:n vuosikirjapäätöksessä (KHO:

2015:178), jossa käsiteltiin asiaa valuuttakurssivoittojen näkökulmasta. Kyseisen vuosikirjapäätöksen mukaan tulonhankkimistoiminnan tapauksessa (yksityishenkilö), ei toiminnan tarvitse täyttää liiketoiminnan tunnusmerkkejä, jotta laajempi vähennyskelpoisuus EVL:n tapaan koskisi myös TVL:n alaisia tuloja. Periaatteessa tätä käytäntöä voitaisiin soveltaa myös virtuaalivaluuttoihin, koska TVL:ssa ei ole erikseen niitä koskevia poikkeussäännöksiä tappioiden vähennyskelpoisuudesta.

Kysymys 2:

Virtuaalivaluuttojen, kuten Bitocoinin vastikkeellista myyntitilannetta ei käsitellä tuloverotuksessa luovutuksena, mutta vastikkeettomassa tilanteessa, kuten lahja- tai perintöverotuksessa ilmeisesti kyllä? Muodostuuko tästä ristiriitaa?

Toiseen haastattelukysymykseen Verohallinnon näkemyksen mukaan virtuaalivaluutan käyttäminen missä tahansa vaihdantatilanteessa katsotaan tuloverotuksessa *luovutukseksi*, riippumatta tulolähteestä. Tässä tapauksessa virtuaalivaluutan myyntitapahtumaa pidetään luovutuksena, mutta siihen ei kuitenkaan sovelleta TVL:n omaisuuden luovutuksesta koituvan tappion vähennyskelpoisuuspykälää. Verohallinnon vastauksessa ei erikseen mainittu perintö- ja lahjaverotuksen käytännöstä. Perintö- ja lahjaverolain 1 §:ssä kuvataan peruste verovelvollisuuden syntymiselle: perintönä, testamentilla tai lahjana saatu *omaisuus*. Termiä omaisuus ei käytetä Verohallinnon virtuaalivaluuttoja koskevassa tulovero-ohjeessa, vaikka virtuaalivaluutan verottaminen perintönä tai lahjana edellyttääkin kyseisen määritelmän täyttymistä. Kuten aikaisemmin jo käsiteltiin, EVL:n soveltamisen tapauksessa vastaava luovutustappio on sen sijaan laajemman vähennyskelpoisuuden johdosta mahdollinen. Tässä vaiheessa vaikuttaakin siltä, että verotuskäytäntö tulee vielä toistaiseksi pysymään TVL:n osalta kuvatun laisena, kunnes saadaan lisää oikeuskäytäntöä, sekä vertaisvaluuttojen käyttö jatkaa arkipäiväistymistään.

Sijoittajan tapauksessa virtuaalivaluutat voivat olla osa sijoitusportfoliota, vaikka verokäytäntö tekeekin siitä haastavaa suurten jäännösverojen uhalla. Sijoittajaa, jonka

toiminta on TVL:n alaista, onkin järkevää kasata monipuolinen portfolio, jossa on sekä perinteisiä arvopapereita ja muita sijoitusinstrumentteja, että halutessaan virtuaalivaluuttoja. Tällaisessa tapauksessa keinovalikoimaan jääkin mahdollisten TVL 50 §:n mukaisten rahoitusvälineiden ja arvopaperien tappioiden vähentäminen mahdollisista vertaisvaluuttojen myyntivoitoista. Tämä on ollut mahdollista vuodesta 2016 lähtien, jolloin uudistettu tuloverolaki astui voimaan, mahdollistaen luonnollisen henkilön ja kuolinpesien tapauksessa luovutustappioiden vähentämisen verovuonna ja viitenä seuraavana vuonna kaikista pääomatuloista, ei pelkästään luovutusvoitoista.

Kysymys 3:

Millä tavoin Verohallinto määrittelee virtuaalivaluuttojen käyvän arvon, kun eri kaupankäyntisivustoilla esimerkiksi Bitcoinin hintaero voi olla useita prosentteja?

Kolmanteen kysymykseen Verohallinnon vastauksessa viitattiin KILAN lausuntoon (1895). Kyseisen lausunnon mukaisesti yrityksen verotuksessa virtuaalivaluutta arvostetaan maksupäivän eli realisoitumishetken mukaiseen arvoon. Jos verovelvollinen on käyttänyt tiettyä vaihtopörssiä, arvostaminen tapahtuu lähtökohtaisesti käytetyn pörssin kurssin mukaisena, jos se on saatavilla. Muussa tapauksessa osapuolten sopimaan arvoon.

Kysymys 4:

Minkälaisen tulkinnan Verohallinto tekee kirjanpitovelvollisen harjoittamasta virtuaalivaluuttojen louhintatoiminnasta? Voidaanko kyseinen toiminta rinnastaa johonkin muuhun, esimerkiksi palvelinliiketoimintaan?

Vastauksessaan neljänteen kysymykseen Verohallinto tarkensi, ettei sinänsä rinnasta kirjanpitovelvollisen harjoittamaa virtuaalivaluuttojen louhintatoimintaa muuhun toimintaan. Virtuaalivaluutan louhinnasta saatu tulo on heidän mukaan kirjanpitovelvolliselle veronalaista vastaavalla tavalla kuin mistä tahansa muusta toiminnasta saatu tulo. Vastaavasti tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot ovat lähtökohtaisesti vähennyskelpoisia.

Kysymys 5:

Virtuaalivaluuttoja maksuvälineenä kelpuuttavien yritysten määrä on ollut kasvussa, kuinka Verohallinto kykenee varmistumaan siitä, että asiakkaan maksamat virtuaalivaluutat siirtyvät yrityksen haltuun/ kirjanpitoon?

Verohallinnon mukaan heillä on useita keinoja suorittaa virtuaalivaluuttoa käyttävien toimijoiden verovalvontaa. Verovalvontatoimenpiteiden kohdistamisessa Verohallinto voi käyttää muun muassa ulkopuolisilta saatavia vertailutietoja, joiden saamiseen Verohallinnolla on laaja oikeus. Verohallinto perustelee tätä sillä, että heillä on oikeus saada verotusmenettelystä annetun lain (VML) 21 §:n perusteella vertailutietoja esimerkiksi vaikkapa suomalaisista bitcoin-pörsseistä ja btc-maksujen välittäjiltä. Verohallinto voi saamiensa vertailutietojen perusteella tai tarvittaessa muutoinkin valvoa virtuaalivaluuttoa käyttäviä toimijoita esimerkiksi verotarkastuksen keinoin. Verovalvontatoimenpiteiden tarkoituksena on muun muassa pyrkiä selvittämään virtuaalivaluuttoihin perustuvien myyntien tuloutus kirjanpidossa eri verolajien näkökulmasta. Tarkemmat verovalvontaan liittyvät seikat ovat kuitenkin salassa pidettäviä.

Kysymys 6:

Onko kirjanpitovelvollisen harjoittama virtuaalivaluuttakauppa ja/tai valuuttojen louhintatoiminta arvonlisäverovelvollisuuden piirissä, jos on, niin millä edellytyksillä?

Kysymykseen virtuaalivaluuttakaupan ja louhintatoiminnan arvonlisäverovelvollisuudesta Verohallinnolta saadussa vastauksessa mainittiin KVL:n ratkaisu (2014/34), sekä Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio C 264/14 (Hedqvist). KVL:n ratkaisussa X Oy tarjosi teknisen alustan virtuaalivaluutta bitcoinien ostamiseen ja myymiseen. Kaupassa bitcoineja vaihdettiin viralliseen valuuttaan. X Oy veloitti bitcoinien ostajilta ja myyjiltä välityspalkkion, joka oli tietty prosenttiosuus bitcoinien myynti- ja ostohinnasta. Bitcoineja pidettiin arvonlisäverotuksessa

maksuvälineinä. Yrityksen veloittama välityspalkkio oli siten arvonlisäverolain 42 §:ssä tarkoitetun rahoituspalvelun ja arvonlisäverodirektiivin (2006/112/EY) 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetun liiketoimen suorittamisesta veloitettu palkkio. Yritys ei täten joudu suorittamaan välityspalkkiostaan arvonlisäveroa

Tuomiossa C 264/14 (Hedqvist) Hedqvistin suunnitteleminen liiketoimien on tarkoitus tapahtua sähköisesti hänen yrityksensä kotisivun kautta. Yritys ostaisi virtuaalisen bitcoin-valuutan yksikköjä suoraan yksityishenkilöiltä ja yrityksiltä tai kansainväliseltä valuutanvaihtosivustolta. Yrityksen tarkoituksena on tämän jälkeen myydä bitcoin-yksiköt edelleen tällaisessa valuutanvaihtopörssissä tai pitää ne itsellään varastossa. Hedqvistin yritys myös myisi bitcoin-yksikköjä internetsivustollaan tilauksen tehneille yksityishenkilöille ja yrityksille. Hedqvistin yrityksen tuoton on tarkoitus muodostua osto- ja myyntihinnan välisestä erotuksesta. EUT katsoi, että palveluista maksettuja suorituksia oli pidettävä arvonlisäverosta vapautettuina liiketoimina, kun ne koostuvat perinteisten valuuttojen vaihdosta virtuaalisen bitcoin-valuutan yksiköihin ja toisinpäin.

Mitä tulee Verohallinnon vastaukseen virtuaalivaluuttojen louhintatoiminnan alvelvollisuudesta, niin kyseisestä louhintatoiminnasta ei ole muodostunut vakiintunutta oikeus- tai verotuskäytäntöä, eikä Verohallinto ole julkaissut aiheesta ohjeistusta. On siis jäätävä odottamaan käytännön muodostumista, jotta aiheen jatkoanalysointi tämän tutkielman näkökulmasta on mahdollista.

5.4. Sovellukset yritysesimerkein havainnollistaen

Verolainsäädännön ja kirjanpitomenettelyiden soveltamisen havainnollistaminen on keskeinen osa tätä tutkimusta. Konsensus Ry:n jäsenille kohdistetun kyselylomakkeen alhainen vastausten määrä ei sinällään avannut laajemmin virtuaalivaluuttojen hyödyntämistä sääntelyyn pohjautuvien käytäntöjen osalta. Täten listauksella neljästä kuvitteellisesta keskeisiltä osin eri tavoin virtuaalivaluuttoja hyödyntävästä yrityksestä (A-D) on erityisen perusteltua.

Yritys A - muuta elinkeinotoimintaa harjoittava yhtiö, jolla on hallussa virtuaalivaluuttoa, ja joka hyväksyy virtuaalivaluuttoja maksuvälineenä.

Muuta kuin varsinaista sijoitustoimintaa harjoittavan yrityksen tapauksessa ovat virtuaalivaluutat lähtökohtaisesti TVL:n alaisia, ellei niitä lueta elinkeinotoiminnan varoihin. Elinkeinotoiminnan varoiksi virtuaalivaluutat voidaan laskea tämänkaltaisessa yrityksessä joko rahoitus- tai käyttöomaisuutena. Rahoitusomaisuutta ovat rahat, saamiset sekä tilapäisesti muussa muodossa olevat rahoitusvarat (KPL 4:4§). Myös EVL:n 9 §:ssä määritellään rahoitusomaisuus samankaltaisesti. Muussa muodossa olevana rahoitusvarana voidaan pitää virtuaalivaluuttoja, jos tarkoituksena on yrityksen toiminnan rahoitus. Verovelvollisen on itse näytettävä toteen varojen nopea rahavaroiksi muuttaminen, jotta tämä luokitus täyttyy. Lisäksi rahoitusomaisuudeksi hyväksymisen kriteerinä on, ettei omaisuus jää yritykseen pitkäksi aikaa. Riittävän pitkänä ajanjaksona pidetään tyypillisesti yli vuotta. Tästä on kuitenkin poikkeavaa oikeuskäytäntöä olemassa. KHO: 2013:69 vuosikirjapäätöksen tapauksessa maansiirtoa liiketoimintana harjoittanut yhtiö oli sijoittanut elinkeinotoiminnasta syntyneitä varoja sijoitusrahasto-osuuksiin. Yhtiön mukaan varojen oli tarkoitus toimia puskurina huonompien aikojen varalle, sekä tuleviin investointeihin, joita yhtiö olikin myöhemmin toteuttanut rahasto-osuuksien myynnistä saaduilla varoilla. Kyseisessä tapauksessa omistusaika oli vaihdellut 1,5-3 vuoden välillä. Silti kyseisiä varoja voitiin pitää liiketoiminnan rahoitusomaisuutena, ja täten yhtiöllä oli oikeus rahasto-osuuden myyntitappion vähentämisestä elinkeinotoiminnan tulolähteen menona.

Yleinen periaate hyödykkeen käyttötarkoituksesta yrityksen toiminnassa määrittää sen luonteen kirjanpidossa ja verotuksessa, ei niinkään hyödykkeen ominaisuudet. Yksi tapa osoittaa virtuaalivaluutan kuulumisen rahoitusomaisuuteen, on vastaanottaa vaihto-omaisuuden luovutuksen korvauksena kyseistä virtuaalivaluuttoa tai edellä mainittu hyödyntäminen yrityksen toiminnan rahoituksessa. Suoritteen myynnistä saadut virtuaalivaluutat kirjataan vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopaperien erään *Muut arvopaperit* kirjauksella per muut arvopaperit an myynti. Vastaanottavan yrityksen kirjanpitoon merkitään virtuaalivaluuttojen käypä arvo kaupantekohetkellä tai erikseen määritelty sopimushinta. Rahoihin ja pankkisaamisiin virtuaalivaluuttoja ei saa kirjata, koska ne eivät ole virallisia maksuvälineitä, joita ei täten voida vaatia hyväksyttäväksi maksutavaksi. Vastaanottaminen on täten tahdonvaltaisuudesta johtuvaa, eli osapuolten välinen sopimus. KILA on lausunnossaan Digitaalisen

vertaisvaluutan käsittelystä kirjanpidossa 1895/2012, että rahoilla tarkoitetaan kirjanpitovelvollisen käteisiä kassavaroja eli kolikoita ja seteleitä, sekä käteiseen rahaan verrattavia kassassa olevia posti- ja leimamerkkejä. Kyseisessä lausunnossa pankkisaamiset on määritelty kirjanpitovelvollisen tekemät talletukset pankkien ottolainauksille. Tilinpäätöksessä sen sijaan virtuaalivaluutat arvostetaan varovaisuusperiaatteen mukaisesti korkeintaan hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

EVL 1:5§:n mukaan rahoitusomaisuudesta saadut voitot ovat veronalaisia elinkeinotuloja. Tämä tarkoittaa, että näistä rahoitusomaisuutena käsitellyistä virtuaalivaluutoista verotetaan arvonnousun osalta kulloinkin voimassa olevan yhteisöveron määrän verran (20 prosenttia vuonna 2018). Lisäksi tilapäinen arvonalenema ei ole rahoitusvarojen tapauksessa verotuksessa vähennyskelpoinen, pelkästään lopullinen arvonalenema huomioidaan verotuksessa kuluna.

Virtuaalivaluuttojen luokittelu käyttöomaisuutena on hieman hankalampaa, johtuen vielä tällä hetkellä puutteellisesta oikeuskäytännöstä. EVL:n 12 §:ssä määritellään, että käyttöomaisuutta ovat elinkeinotoiminnassa pysyvään käyttöön tarkoitetut hyödykkeet, kuten maa-alueet, arvopaperit, patentit ja muut erikseen luovutettavissa olevat aineettomat oikeudet. Virtuaalivaluutoilla ei ainakaan tällä hetkellä ole arvopapereihin liittyviä oikeuksia, mutta periaatteessa estettä sille, että virtuaalivaluutta voisi olla yrityksen käyttöomaisuutta ei vaikuta olevan.

Se, että mihin omaisuuslajiin virtuaalivaluutta kuuluu yrityksen kirjanpidossa, vaikuttaa menojen jaksottamissääntöjen soveltamiseen, ja siihen, onko kyseessä rahoitusomaisuudesta tehtävä vähennyskelpoinen menetys tai hankintamenon vähennys.

Yritys B - Sijoitustoimintaa päätoimenaan harjoittava yhtiö

Sijoitustoimintaa varsinaisena elinkeinotoimintana harjoittavan yhtiön tapauksessa virtuaalivaluuttoja käsitellään kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä vaihto-omaisuutena, jos ne on hankittu myytäväksi. EVL 10 §:n mukaan vaihto-omaisuutta ovat muun muassa elinkeinotoiminnassa sellaisinaan tai jalostettuna luovutettaviksi tarkoitetut

kauppatavarat sekä elinkeinotoiminnassa kulutettaviksi tarkoitetut aineet, tarvikkeet ja muut hyödykkeet.

Arvopaperikaupankin tapauksessa pätee elinkeinotoiminnan yleisten tunnusmerkkien täytyminen, jotta toimintaa voidaan pitää elinkeinotoimintana. Näitä ovat jatkuvuus, suunnitelmallisuus, aktiivisuus ja taloudellisen riskin ottaminen. Samoja periaatteita voidaan soveltaa virtuaalivaluutoilla varsinaista liiketoimintaa harjoittavaan yritykseen. Sijoitusyhtiön kirjanpidossa on oltava kolme tiliä: osto, myynti ja varastonmuutos-tilit, joiden avulla sijoitustoiminnan tuloksellisuutta seurataan. Varaston arvonmuutostilillä on tilinpäätöksessä suora tulosvaikutus. tapauksessa virtuaalivaluutat esitetään tilinpäätöksessä rivillä *Muu vaihto-omaisuus*.

Vaihto-omaisuuteen kuuluvia arvopapereita tai virtuaalivaluuttoja koskee tällaisessa tapauksessa väljemmät arvostusperiaatteet. Tilinpäätöksessä on mahdollista käyttää joko KPL 5:2 mukaista hankintahinnan tai sitä alemman markkina-arvon mukaista arvostusperiaatetta, tai harvinaisemmin käytettyä käypään arvoon pohjautuvaa arvostusmenettelyä. Ensiksi mainitussa tapauksessa varaston arvon alenemat luonnollisesti pienentävät tulosta ja ovat verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Käyvän arvon mukaisesti arvostettuna tilanne hieman muuttuu. EVL 27 e §:n mukaan tällöin sekä positiiviset että negatiiviset rahoitusvälineiden ja sijoitusten arvonmuutokset ovat veronalaisia ja vähennyskelpoisia, eli verotus toteutuu arvonnoususta, vaikkei kyseisiä sijoituksia edes realisoida. Arvonnousun verotuksella on myös suora vaikutus yrityksen kassavirtaan, johon edellä mainitulla negatiivisella arvonmuutoksella ei välttämättä ole. Käyvän arvon mukaista arvostusmenettelyä voi pitää perusteltuna perusajatuksen, KPL:n tilinpäätöstä koskevan oikean ja riittävän kuvan antamista koskevan pykälän näkökulmasta. Tällöin tase antaa mahdollisimman ajankohtaisen kuvan sijoituksista.

Yritys C - virtuaalivaluuttojen louhintaa harjoittava yritys

Virtuaalivaluuttojen hyödyntämismahdollisuuksia yritystoiminnassa on pelkän maksukäytön tai pelkän sijoituskäytön lisäksi myös varsinainen louhintatoiminta. Louhintatoiminta pohjautuu aikaisemmin käsitellyyn proof of work- menetelmään, joka pohjautuu monimutkaisten matemaattisten pulmien ratkaisuun laskentatehoa

hyödyntäen. Tämän toiminnan vero- ja kirjanpitoikäytännöistä ei ole selkeää erillistä ohjeistusta

Louhintatoimintaa arvonlisäverotuksessa voisi periaatteessa rinnastaa myös sähköisten palveluiden myyntiin, josta Verohallinnolla on ohjeistus. Arvonlisäverotuksessa sähköisenä palveluna pidetään automatisoitua palvelua, joka suoritetaan Internetin tai sähköisen verkon välityksellä (Verohallinto 2017b). Suomalainen sähköisen palvelun myyjän alv-velvollisuus vaihtelee sen mukaan, tapahtuuko myynti kotimaassa vai ulkomailla, ja onko ostajana yritys vai yksityinen henkilö. Sähköisten palveluiden alv-menettelyt voidaan jakaa karkeasti kolmeen: kotimaassa tapahtuvaan myyntiin, EU maissa tapahtuvaan myyntiin ja EU:n ulkopuolelle suuntautuvaan myyntiin. Suomessa tapahtuvaan myyntiin sovelletaan yleistä alv-kantaa (24%), ja jos myynti kohdistuu Suomen ulkopuolelle, ei myynnistä suoriteta Suomen arvonlisäveroa (mukaillen Verohallinto 2017b). Kun myyntimaa on EU:n ulkopuolella, ei siihen sovelleta EU:n arvonlisäverotusta. Myyjä saattaa kuitenkin olla velvollinen suorittamaan kolmannen maan arvonlisäveroa (Verohallinto 2017c). Virtuaalivaluuttojen louhintatoiminnan tapauksessa toiminta tapahtuu nykyisin usein niin sanotun louhintapoolin kautta, jossa yksittäinen louhija yhdistää laskentatehonsa osaksi tätä suurta yhteenliittymää, ja louhittavan virtuaalivaluutan määräiset tulot jaetaan verkoston kesken.

Yritys D - Varojen hankinta virtuaalivaluutalla (ICO)

Virtuaalivaluuttojen yleistyessä, on myös niiden käyttötarpeiden määrä kasvanut. Yksi uusi yrityksen rahoituksen keruun muoto on niin sanottu ICO, joka tulee englanninkielisistä sanoista *Initial Coin Offering*. Kyseessä on siis esilouhittujen tiettyyn virtuaalivaluuttateknologiaan pohjautuvan token-rahakkeen liikkeelle lasku yrityksen toimesta. Vaikka ICO muistuttaakin hieman yrityksen pörssilistautumista, eli osakkeiden IPO:a (*Initial Public Offering*), on myös prosessissa useita poikkeuksia. Suurimpana erona ovat osakkeen lainsäädännölliset oikeudet. Tokenin liikkeellelaskulle ei ole oikeastaan mitään lainsäädäntöä, liikkeelle laskettava tuote ja ehdot voidaan räätälöidä käytännössä minkälaiseksi vain, eikä esimerkiksi osakkeen kaltaista oikeutta osinkoon ole. Sijoittajan on käytännössä turvauduttava yrityksen lupauksiin ja tavoitteisiin, mutta mitään velvoitetta ei yhtiölle näistä synny.

ICO:n verokysymyksistä ei ole vielä oikeuskäytäntöä, eikä varsinaista ohjaavaa lainsäädäntöä. Tästä syntyy useita kysymyksiä niin yrityksen kuin sijoittajankin kannalta. Yrityksen kannalta ensimmäinen haaste on se, miten ICO:n avulla kerättyjä varoja käsitellään taseessa. Ovatko varat oman pääoman ehtoisia sijoituksia ja täten merkittävässä Sijoitetun vapaan oman pääoman (SVOP) rahastoon? Myös varainkeruuprosessin toteutustapa voi aiheuttaa verotuksessa ennennäkemättömiä haasteita.

”ICO:t voidaan strukturoida myös hyvin monella eri tavalla. Käytännössä usein perustetaan jokin uusi yhtiö, joka toimii alun perin luotujen (louhittujen) tokeneiden jakelijana. Mikäli tokenit siirretään jakelijalle jakelua varten, herää kysymys siitä, mikä on hinta ja realisoituuko voittoa tokenin perustajalle jo ensimmäisestä siirrosta? Tokenin hinta voi määräytyä jakelijalle kysynnän ja tarjonnan mukaan.” (PWC 2018, 6).

Varainkeruuta varten perustetun jakeluyhtiön ja varsinaisen projektin toteuttavan yhtiön välinen token-rahakkeen luovutus herättää useita kysymyksiä: Onko varainkeruu verotonta, realisoituuko yhtiöiden välisessä luovutuksessa arvonnousun osalta tuloveroja maksettavaksi, mitä käytetään hankintamenona tai miten SVOP-rahastosta voidaan jakaa osinkoja yhtiölainsäädännön mukaan osakkeenomistajille, jotka ovat tällaisessa tapauksessa eri asia kuin rahakkeiden haltija? Sääntely on teknologianeutraalia ja rahoituksen hankkiminen ICOlla ei yksinomaan ratkaise kysymystä sovellettavasta sääntelystä (Finanssivalvonta 2017). Fivan tiedotteessa mainitaan, että ICOon voi soveltua sen toteutustavasta riippuen esimerkiksi joukkorahoitusta koskeva sääntely, arvopaperimarkkinalainsäädäntö tai kyseessä voi olla myös finanssialan sääntelyn piiriin kuulumaton toteutusratkaisu. Johtuen ilmiön kansainvälisyydestä ja sijoittumisesta Suomen ulkopuolelle, on täten myös oikeuskäytännöt puutteellisia, ja täten erittäin hankalaa saada varmaa vastausta edellä mainittuihin kysymyksiin.

6. Yhteenveto ja johtopäätökset

Virtuaalivaluuttojen kannalta elinkeinotoiminnan verotus ja kirjanpito menettelyt ovat Suomessa melko selkeästi ennakoitavissa ja aiheesta on jo jonkin verran oikeus- ja verokäytäntöä. Elinkeinoverolaki mahdollistaa laajan menojen vähennyskelpoisuuden, ja liiketoiminnan tunnusmerkistön täyttäminen ei ole erityisen tarkasti tai tiukasti valvottua, vaan vero- ja kirjanpito velvollisen tahtotilalla on suuri painoarvo kyseisessä arvioinnissa.

Elinkeinotoiminnan osalta arvonlisäverovelvollisuus virtuaalivaluuttojen osalta on monisäikeinen, mutta kuitenkin johdonmukainen. Varsinainen virtuaalivaluuttojen louhinta- ja kaupankäyntitoiminta ei ole arvonlisäverotuksen alaista toimintaa, ja on tältä osin rinnastettavissa arvopaperikauppaan. Tästä johtuen pelkästään kyseistä toimintaa harjoittavan yhtiön tapauksessa ei ole mahdollista hakeutua arvonlisäverorekisteriin, eikä täten vähentää arvonlisäveroa hankinnoistaan. Arvonlisäverotuksen osalta on muodostunut jo oikeuskäytäntöä ja alv-velvollisuus ei koske virtuaalivaluuttojen välitystoiminnasta saatuja välityspalkkioita. Virtuaalivaluutat ovat jatkaneet yleistymistään maksuvälineinä, ja myös useimmat viranomaiset ovat tämän todenneet. Kirjanpitolaki- ja asetus, sekä KILA:n lausunnot ovat selkeyttäneet virtuaalivaluuttojen maksukäytön osalta tehtäviä kirjanpidollisia toimia, joilla on myös epäsuora vaikutus verotuksen toimittamisen selkeyteen.

Kirjanpito velvollisen varsinaiseen elinkeinotoimintaan kuulumattomia toimia ja luonnollisia henkilöitä koskevan tuloverotuksen osalta tilanne onkin verovelvollisen näkökulmasta epäedullisempi. Tulolähdejaosta johtuen yritys, joka käy esimerkiksi kauppaa virtuaalivaluutoilla sivutoimisesti, joutuu epäedulliseen asemaan verrattuna päätoimisesti kauppaa käyvään yritykseen. Tämä johtuu yksinkertaisesti kulujen ja tappioiden vähennyskelpoisuuden rajoittumisesta vain tulolähdekohtaisesti, jossa virtuaalivaluuttojen tappiot eivät ole Verohallinnon tulkinnan mukaan TVL:n mukaisessa verotuksessa vähennyskelpoisia. Luonnollisen henkilön tapauksessa TVL:n soveltamiseen jää enemmän tulkinnanvaraisuutta, koska toiminnan täyttäessä liiketoiminnan tunnusmerkkejä, on mahdollista, että henkilön verotukseen sovelletaan EVL:n säännöstöä. Lisäksi louhintatulojen määrittäminen luonnollisen henkilön verotuksessa ansiotuloksi vaikuttaa olevan vanhentunut näkemys. Nykyisin

louhintatoiminta vaatii usein suurta määrää pääomaa laitteiston ja sen ylläpidon muodossa. Lisäksi kyseisessä tapauksessa verotus realisoituu maksettavaksi pelkästään virtuaalivaluutan haltuun saamisesta, ei vasta vaihdettaessa viralliseksi valuutaksi, kuten muulloin.

Varainhankintamuotona virtuaalivaluutat, tai niiden pohjalle kehitellyt token-rahakkeet ovat suomessa vielä harvinaisia. Menettely muistuttaa hieman osakkeen listaamista julkisen kaupankäynnin alaiseksi, mutta myös useita muita tulkintoja. Niin kutsuttua *Initial Coin Offeringia* (ICO) koskevaa oikeuskäytäntöä ei ole vielä muodostunut ja kyseiseen varainhankintatapaan usein liittyvät yritysjärjestelyt vaikeuttavat arviointia. ICO:n osalta jää siis vielä tutkittavaa.

Kryptovaluuttamarkkinoiden valtava kasvu niin eri valuuttojen arvon, lukumäärän kuin markkinoilla liikkuvien rahasummien osalta herättää monia kysymyksiä. Virtuaalivaluutat kuitenkin ovat monelta osin arkipäiväistyneet eri käyttötarkoitusten osalta, ja tuskin kaikki niistä ovat tästä syystä katoamassa. Teknologisesta luoneesta johtuen, niiden käytön tehokas valvonta tai estäminen on käytännössä lähes mahdotonta. Osaltaan tähän vaikuttavat virtuaalivaluuttojen kaupankäyntiin erikoistuneiden palveluiden sijoittumisen alhaisen sääntelyn maihin, sekä valtavan tietomassan käsittelyyn vaadittavat valvontaresurssit. Kyseisten valuuttojen käyttäjien osalta valuutoilla tehtävät suorat hyödykeostot käyvät yhä helpommiksi, jonka johdosta vertaisvaluuttoja tarvinnee jatkossa vaihtaa viralliseksi valuutaksi yhä harvemmin. Tämän hetken vaatimus pienimpiäkin hyödykeostoja koskevien valuuttakurssien mahdollisen arvonnousun ilmoittamisesta verottajalle aiheutuu kohtuutonta taakkaa ainakin luonnolliselle henkilölle.

Lopuksi on todettava, että virtuaalivaluuttoja koskevat viranomaistulkinnat vaikkakin pohjautuvat kussakin tapauksessa lakeihin ja asetuksiin, niissä on kuitenkin juuri tästä syystä havaittavissa vivahte-eroja virtuaalivaluuttojen luonteen määrittämisessä. Myös eri lakien yleisohjeiden sekä hengen mukaan voidaan tulkita virtuaalivaluuttojen luonne toisistaan poikkeavasti. Tästä syystä verolakeihin olisi syytä lisätä virtuaalivaluuttoja koskeva erityismaininta, jotta kyseistä tulkinnanvaraa jäisi mahdollisimman vähän, ja jossa otettaisiin valuuttojen taloudellinen luonne entistä

paremmin huomioon. Tämän pohjalta myös lakeja soveltavien viranomaisten työ selkeytyy ja myös eri oikeusasteissa vireillä olevien tapausten määrä laskisi.

Virtuaalivaluuttojen osalta jatkotutkimusmahdollisuudet ovat otolliset, koska tällä hetkellä ei lohkoketjuteknologiaan pohjautuvien vertaisvaluuttojen kaikkia mahdollisia sovellutuksia olla hyödynnetty. Tämä tarkoittaa myös oikeuskäytäntöjen puutetta, johon luultavasti tulee lähitulevaisuudessa muutos. Tästä hyvänä esimerkkinä on yrityksen varainkeruu token-rahakkeiden avulla, sekä näihin rahakkeisiin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Lisäksi yleistymässä olevaan validointimenetelmään (PoS) liittyvien omistukselle maksettavien osinkoa muistuttavien palkkioiden käsittely jää toistaiseksi vielä kysymykseksi.

Lähdeluettelo

Aarnio, A. (1982) Oikeussäännösten tulkinnasta. Tutkimus lainopillisen perustelun rationaalisuudesta ja hyväksyttävyydestä. Helsingin yliopiston monistuspalvelu. Helsinki.

Aarnio, A. (1989) Laintulkinnan teoria. Yleisen oikeustieteen kirja. Werner Söderström Oy. Juva.

Antonopoulos, A. (2015) Mastering Bitcoin. O'Reilly Media Inc. [verkkodokumentti] [Viitattu 20.2.2018] Saatavilla:

https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=IXmrBQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR4&dq=cryptocurrency&ots=9B8-qrOILS&sig=NcP7rLWB17dkFrAbYYtHGOQ2jt0&redir_esc=y#v=onepage&q=cryptocurrency&f=false

Andersson, E. Penttilä, S (2014) - Elinkeinoverolain kommentaari, Alma Talent Oy, Helsinki [verkkodokumentti] [Viitattu 19.2.2018] Saatavilla:

<https://verkkokirjahylly.almatalent.fi/teos/BABBXXBTABCEC#kohta:II%28%2820%29OSA%28%2820%29TULON%28%2820%29VERONALAISUUS%28%2820%29JA%28%2820%29MENON%28%2820%29V%28%28c4%29HENNYSKELPOISUUS%28%2820%29>

Ankalkoti & Santhosh (2017) A relative study on Bitcoin mining. Imperial Journal of Interdisciplinary Research (IJIR) Vol-3, Issue-5. [verkkodokumentti] [Viitattu 17.2.2018] Saatavilla:

<http://www.imperialjournals.com/index.php/IJIR/article/view/5024/4834>

Baur, D., Hong, K., Lee, A. (2017) Bitcoin: medium of exchange or speculative assets? Journal of International Financial Markets, Institutions and Money, Elsevier. [verkkodokumentti]. [Viitattu 10.3.2018] Saatavilla:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1042443117300720>

Burniske, C. White, A. – Bitcoin: ringing the bell for a new asset class, ARK Invest, Coinbase Inc, 2017.[verkkodokumentti] [Viitattu 2.3.2018] Saatavilla:

http://research.ark-invest.com/hubfs/1_Download_Files_ARK-

[Invest/White Papers/Bitcoin-Ringing-The-Bell-For-A-New-Asset-Class.pdf?hsCtaTracking=b61e33ed-207f-4a68-8c36-c30137cf54ea%7C4429a5e8-db0c-46e4-a9e9-e4d1a41fcb68](https://www.investor.gov/white-papers/bitcoin-ringing-the-bell-for-a-new-asset-class.pdf?hsCtaTracking=b61e33ed-207f-4a68-8c36-c30137cf54ea%7C4429a5e8-db0c-46e4-a9e9-e4d1a41fcb68)

Hileman, G., Rauchs M. (2017) Global cryptocurrency benchmarking study, University of Cambridge, Judge Business School. [verkkodokumentti] [Viitattu 28.2.2018] Saatavilla: https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2017-global-cryptocurrency-benchmarking-study.pdf

Chaum, D. (1982) Blind signatures for untracable payments, University of California, Department of Computer Science. [verkkodokumentti] [Viitattu 10.2.2018] Saatavilla: <http://www.hit.bme.hu/~buttyan/courses/BMEVIHIM219/2009/Chaum.BlindSigForPayment.1982.PDF>

Collin, S. Engblom, A. Holla, J. Järvinen, J. Lamminsivu, S. Lampinen, A. Lepistö, M. Paronen, V. Rautajuuri, A. Sandelin, E. Torkkel, T. Äimä, K. (2017) Elinkeinoverotus 2017 1. painos, Helsinki, KPMG ja Edita Publishing Oy.

Cryptocoincharts (2018) Cryptocurrency Exchanges / Market List. [verkkójulkaisu] [Viitattu 28.2.2018] Saatavilla: <https://cryptocoincharts.info/markets/info>

Dahlberg, T. (2016) Kuinka kuluttajat maksavat tulevaisuudessa vuonna 2040 – Näkökohtia rahasta ja maksamisen ekosysteemistä. Turku, Åbo Akademi, Institute for Advanced Management Systems Research. [verkkodokumentti] [Viitattu 25.2.2018] Saatavilla: https://www.researchgate.net/profile/Tomi_Dahlberg/publication/290446842_Kuinka_kuluttajat_maksavat_tulevaisuudessa_vuonna_2040_-_Nakokohtia_rahasta_ja_maksamisen_ekosysteemista_author_version/links/569928bc08aea14769432a24.pdf

Dahlberg, T., Mallat, N., Ondrus, J. ja Zmijewska, A., (2008) Past, Present and Future of Mobile Payments Research: A Literature Review. Electronic Commerce Research and Applications, 7(2): 165-181.

ElBahrawya, A., Alessandetti, L., Kandler, A., Romualdo, P., Baronchelli, A (2017). - Evolutionary Dynamics of the Cryptocurrency Market.

Saatavilla:

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2969708

[Viitattu 2.2.2018]

Finanssivalvonta (2017) Kryptovaluutat ja ICO [verkkodokumentti] [Viitattu 20.3.2018]

Saatavilla: http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/blogit/Pages/kryptovaluutat_ja_ICO.aspx

Kangas, Urpo, teoksessa Juha Häyhä: Minun metodini. WSOY, Helsinki 1997

Kukkonen, M., Walden, R. - Elinkeinoverolaki käytännössä

3., uudistettu painos, 2015

Copyright © 2015 Alma Talent Oy ja kirjoittajat

Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

Saatavilla:

<https://verkkokirjahyly.almatalent.fi/teos/CAXBBXAUBGH#>

[Viitattu 10.3.2018]

Niskakangas, H. 2014. *Johdatus Suomen verojärjestelmään*. 3. uud. p. [Helsinki]: Talentum.

<https://verkkokirjahyly.almatalent.fi/teos/HABBXXBTABEEC#kohta:1>

Nakamoto, S. (2008) Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System

[verkkodokumentti] [Viitattu 1.2.2018]

Saatavilla: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>

Pazmiño, J, Rodrigues, C (2015). - Simply Dividing a Bitcoin Network Node May Reduce Transaction Verification Time. Department of Electrical and Electronics, University of the Armed Forces – ESPE, Sangolqui, Ecuador, Brasil.

Saatavilla:

PWC (2018) *Mikä ICO?* Verotuksellisia kysymyksiä ICOon liittyen, PWC, Helsinki. [verkkodokumentti] [Viitattu 19.3.2018] Saatavilla: <https://cdn2.hubspot.net/hubfs/2185773/Julkaisut/Mika-ICO.pdf>

https://www.researchgate.net/profile/Carlo_Rodrigues2/publication/273450183_Simply_Dividing_a_Bitcoin_Network_Node_May_Reduce_Transaction_Verification_Time/links/550204bb0cf2d60c0e629820.pdf

[Viitattu 2.2.2018]

Shin, L (2017). – Keisarin uudet kolikot, Forbes. [verkkodokumentti] [viitattu 3.3.2018] Saatavilla: <http://www.forbes.fi/online/keisarin-uudet-kolikot/>

Tuomi, J., Sarajärvi A. (2018) Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi: Uudistettu laitos, Tammi. [verkkodokumentti] [Viitattu 14.2.2018] Saatavilla: https://books.google.fi/books?id=h_VDDwAAQBAJ&printsec=copyright&hl=fi&source=gbs_pub_info_r#v=onepage&q&f=false

Stinson, D. – Cryptography: Theory and Practice, Third Edition, Taylor & Francis Group LLC, 2006

Saatavilla:

https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=uhl_kYfpg04C&oi=fnd&pg=PP1&dq=cryptography&ots=nws0qAemO1&sig=Z48p3zgUHsnUES34dyUnRtJcxX4&redir_esc=y#v=onepage&q=cryptography&f=false

[Viitattu 26.2.2018]

Swan, Melanie. – Blockchain: Blueprint for a New Economy. O'Reilly Media Inc, 2015.

https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=RHJmBgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR3&dq=blockchain&ots=XQrJIXZTd9&sig=LNEuFFBK6av1vxZqUp20Swim8Uc&redir_esc=y#v=onepage&q=blockchain&f=false

Tilastokeskus (2017) Verot ja veronluonteiset maksut 2016 [verkkodokumentti] [Viitattu 20.2.2018] Saatavilla: https://www.stat.fi/til/vermak/2016/vermak_2016_2017-03-16_fi.pdf

Tilastokeskus (2018) Käsitteet / Mikroyritys. [verkkodokumentti] [Viitattu 29.2.2018] Saatavilla: <https://www.stat.fi/meta/kas/mikroyritys.html>

Verohallinto Virtuaalivaluuttojen tuloverotus, vero-ohje 28.8.2013 A83/200/2013 [verkkodokumentti] [Viitattu 10.2.2018] Saatavilla: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48411/virtuaalivaluuttojen_tuloverotu/

Verohallinto (2017) Sähköiset palvelut arvonlisäverotuksessa – kasvuyritykset. [verkkodokumentti] [Viitattu 2.3.2018] Saatavilla: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/kasvuyritykset/s%C3%A4hk%C3%B6iset-palvelut-arvonlis%C3%A4verotuksessa--kasvuyritykset/>

Kuviot

Kuvio 1. Global Charts Total Market Capitalization [Viitattu 28.2.2018]

Saatavilla: <https://coinmarketcap.com/charts/>

Kuvio 2. Transactions

(kts. Nakamoto 2008)

Kuvio 3. Hartikka, L. (2017) Block structure, blogissa: A blockchain in 200 lines of code, Medium 2017. [verkkodokumentti] [Viitattu 13.2.2018] Saatavilla: <https://medium.com/@lhartikk/a-blockchain-in-200-lines-of-code-963cc1cc0e54>

Kuvio 4 (kts. Dahlberg 2016). Maksamisen ekosysteemi

Liitteet

LIITE 1. Kyselylomake Konsensus ry:n jäsenyrityksille

Harjoittaako yrityksesi päätoimisesti virtuaalivaluuttoihin liittyvää liiketoimintaa?

Kyllä

Ei

Mikä on kaupparekisteriin merkitty päätoimialanne? (esim. muualla luokittelematon tietopalvelutoiminta 63990)

Lyhyt vastausteksti

Harjoittaako yrityksesi virtuaalivaluuttojen louhintaa?

Kyllä

Ei

Mikä on verottajan tulkinta liiketoiminnastasi? *

Pitkä vastausteksti

Oliko verottajan tulkinnassa mielestäsi jotain yllättävää? *

Pitkä vastausteksti

Hoitaako yrityksenne kirjanpidon ja/tai tilinpäätöksen tilitoimisto?

Pitkä vastausteksti

Oletteko hakeneet verotuksen oikaisua, jos kyllä, niin millä perustein?

Pitkä vastausteksti

Vapaa kommenttikenttä (esim. muita ongelmia, haasteita jne)

Pitkä vastausteksti

LIITE 2. Sähköpostikysymykset Verohallinnolle

Kysymys 1:

Miksi virtuaalivaluuttaa ei käsitellä tuloverotuksessa digitaalisena hyödykkeenä, vaan ne rinnastetaan CFD-sopimukseen (johdannaisiin, joissa minkään hallintaoikeus ei siirry)?

Kysymys 2:

Virtuaalivaluuttojen, kuten Bitocoinin vastikkeellista myyntitilannetta ei käsitellä tuloverotuksessa luovutuksena, mutta vastikkeettomassa tilanteessa, kuten lahja- tai perintöverotuksessa ilmeisesti kyllä? Muodostuuko tästä ristiriitaa?

Kysymys 3:

Millä tavoin Verohallinto määrittelee virtuaalivaluuttojen käyvän arvon, kun eri kaupankäyntisivustoilla esimerkiksi Bitcoinin hintaero voi olla useita prosentteja?

Kysymys 4:

Minkälaisen tulkinnan Verohallinto tekee kirjanpitovelvollisen harjoittamasta virtuaalivaluuttojen louhintatoiminnasta? Voidaanko kyseinen toiminta rinnastaa johonkin muuhun, esimerkiksi palvelinliiketoimintaan?

Kysymys 5:

Virtuaalivaluuttoja maksuvälineenä kelpuuttavien yritysten määrä on ollut kasvussa, kuinka Verohallinto kykenee varmistumaan siitä, että asiakkaan maksamat virtuaalivaluutat siirtyvät yrityksen haltuun/ kirjanpitoon?

Kysymys 6:

Onko kirjanpitovelvollisen harjoittama virtuaalivaluuttakauppa ja/tai valuuttojen louhintatoiminta arvonlisäverovelvollisuuden piirissä, jos on, niin millä edellytyksillä?